

Jeg har skrevet *Tulinius-sagaen*, som bl. a. fortæller om Inges og mine oplevelser på forskellige børneinstitutioner. Men først i denne beretning vil jeg nævne, at jeg, i feb. 1954 var praktikant på Drengehjemmet Landerupgård som led i min seminarieuddannelse.

Efter min uddannelse til lærer ved Jonstrup Seminarium i sommeren 1955, blev min første lærerstilling på **Behandlingshjemmet BAUNEGÅRDEN, Lille Værløse.**

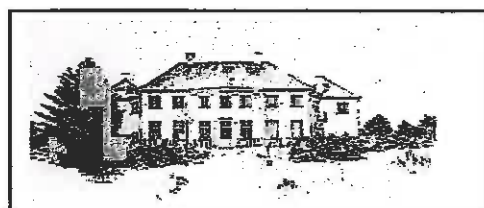
Der var jeg så heldig at møde: **INGE**
der var uddannet børnehavepædagog.

Jeg begyndte at skrive denne "2 del" i januar 2007. Her i begyndelsen af 2010 er jeg færdig. Jeg har prøvet at begrænse mig, selvom det har været svært med alle de pragtfulde oplevelser, jeg har haft.

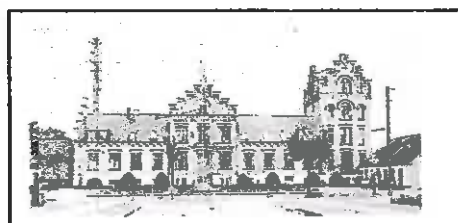
Inge har også fået plads til sine oplevelser, så vi har valgt at gengive det med blå skrift, så kan vi begge skrive i "jeg-form" og alligevel markere, hvem "jeg" er.

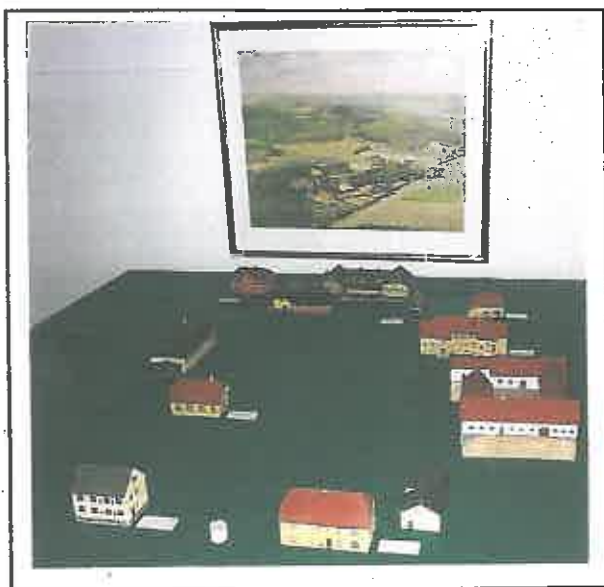
Landerupgård ved Kolding

Baunegården, Lille Værløse

Åløkkegården i Odense.

Model af Himmelbjerggården ved Ry.

Børnely, Mikkelsborg, Kokkedal

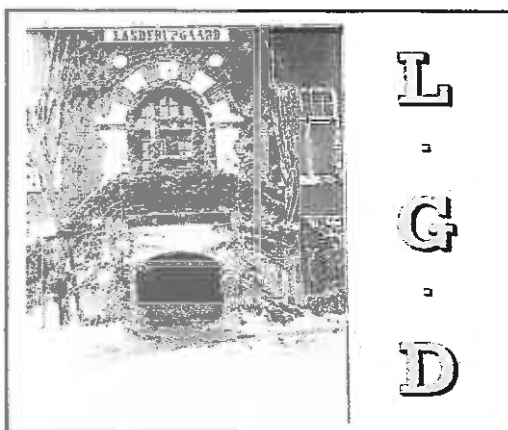

Julemærkehjemmet, Skælskør

LANDERUPGÅRD

Som tidligere lovet, vil jeg nu omtale mit ophold på *LANDERUPGÅRD*.

På busturen til de to institutioner ved Fredericia, fik jeg efter samtale med forstander Boye Rasmussen lov til at blive lærervikar i tre måneder. Det var en meget stor udfordring for mig.

Hovedindgangen med klokken foran døren.

Jeg ankom en af de første dage i januar 1954. Det var snevejr. Jeg fik anvist et lille værelse i stueetagen med udgang direkte til 'træskogangen'. Juleferien var endnu ikke slut, og på Landerupgård havde man en tradition med, at julen – om ikke varer til påske, så dog til efter hellig Tre Konger. Juletræet stod stadig i den store dagligstue med al dets pynt. Og om aftenen var der julesange og masser af stearinlys tændt. Boye Rasmussen var selv med disse afner. Det var hyggeligt, og jeg kom hurtigt ind i samværet.

Som sagt boede jeg på et værelse ved træskogangen, så der kom mange elever der, og det var ofte, de kom ind til mig, hvis jeg var hjemme. Men det var ellers sparsomt med fritid. Jeg havde 52 timer fast på skemaet, og da jeg også var FDF-er, fik jeg hver onsdag aften 'min klasse' til FDF møde. Det var ekstra timer, som blev beregnet som fritid. Men sådan var det, og jeg brokkede mig selvfølgelig overhovedet ikke over det.

Jeg har mit skema fra den tid, her en afskrift af det:

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag/Søndag
7.30-8.00	drengene vækkes — kold bruser — sengeredning — tandbørstning					
8.00-8.20	morgenmad					
8.20-8.45	morgensang					
8.45-9.45	morgearbejde					
9.45-10.25	-	-	religion m. første	religion m. første	-	lørdagsbad i første
10.25-10.35	kaffe til lærerne — læskedrikke til drengene					
10.35-11.15	-	dansk med første	fysik med tredje	-	-	lørdagsbad med første
11.15-11.45	religion med første	dansk med første	-	-	-	lørdagsbad med første
12.00-12.30	middagsmad					
12.30-13.30	opsyn med første	-	opsyn med første	-	opsyn med første	fri hver anden uge
14.15-14.30	kaffe til lærerne — "lunsjer" til børnene					
14.30-15.15	tegning med første	-	sang med første	Fysik med tredje	-	-
15.15-16.00	naturhist. med første	-	tegning med første	geograf. m. første	-	-
16.00-16.55	fysik med anden	-	-	-	-	-
17.00-18.00	vask med første	-	vask med første	vask med første	-	-
18.00-18.30	aftensmad					
18.30-20.00	opsyn med første	-	opsyn med første	F D F. med. første	-	-
20.00-20.30	aftensang					
20.30-21.00	drengene i seng					
21.00-21.30	aftenskaffe til lærere og andre medarbejdere					

Selvom skemaet har mange mellemtimer, så var 'man på' ved alle måltider. Jeg boede på institutionen og fik min mad der – sådan var det bare. Det generede mig ikke spor, men hvis jeg havde været medarbejder der i mange år, tror jeg nok, jeg ville have ønsket, at skemaet ikke havde så mange fritimer ind imellem.

Der var virkelig mange ting ved opholdet, som jeg satte meget pris på, men der var også enkelte ting, som jeg ikke brød mig om. Lad mig få de ubehagelige ting overstået først.

Drengene, for der var kun drenge på Landerupgård, sov i store sovesale. Finn Olesen var en dygtig trompetist. Han blev vækket først og spillede reveillen ud af det åbne vindue. (Det var godt nok). Alle drengene kom nu hurtigt ud at 'køjerne' og fik et koldt og meget kort brus. Ikke en egentlig afvaskning. Men der var noget, jeg bestemt ikke brød mig om. De drenge, der var 'vådliggere', skulle samle deres lagner sammen og hænge dem ud i et specielt rum med mange varmerør. Der blev de hængt op, så de kunne være tørre igen om aftenen, når drengene igen skulle rede deres senge med disse ikke-vaskede lagner. Rummet lugtede ganske forfærdeligt, husker jeg med gru.

Disse drenge sad også ved det bord, som Boye var 'bordformand' for. Jeg følte, at disse drenge blev 'hængt ud' ved denne specialplacering. På et senere tidspunkt, hvor jeg havde været der i lang tid, turde jeg spørge Boye om, hvorfor han havde netop disse drenge ved sit bord. Han svarede, at det var med vilje, for de sad så til højbords. Den forklaring godtog jeg, og jeg spurgte senere en af drengene, hvorfor han sad ved Boyes bord. "Det er da fordi det er det bedste bord" svarede han prompte.

Mens jeg var på Landerupgård, kom der en skrivelse fra undervisningsministeriet (eller måske fra Direktoratet for Børneforsorg) vedrørende legemlig afstraffelse. Tidligere havde man haft lov til at slå eleverne. Der var faste regler: Man måtte slå med et spanskkrør én gang på bagdelen, hvis barnet kun havde underbukser på men tre gange, hvis det også havde yderbukser på. Der var flere andre regler, som jeg ikke husker. Men efter de nye regler blev det forbudt at slå overhovedet. Men så var der en sjov eftersætning som sagde: 'Hvis man alligevel slår, skal det indberettes skriftligt til forstanderen øjeblikkeligt' Den passus morede vi os meget over.

Nu, jeg er ved emnet: at slå på børnene, må jeg vist hellere bekende, at jeg i hele min tid som pædagog har stukket en eneste kraftig ørefigen, og det var netop på Landerupgård. Det var selvfølgelig forbudt, at drengene røg. Det gjorde de dog af og til i smug. En dag gik jeg ude på den store gårdsplads med den meget høje flagstang på midten. Hovedbygningen vendte ud mod denne plads. På begge sider var det nogle lave bygninger, skolestuerne langs den ene side, og langs den anden en bygning, der bl. a. havde nogle toiletter, den fjerde side var staldbygningen, hvor der stod flere heste, som landbruget brugte. Den store dør var åben, så jeg så, at en dreng gemte sig derinde og røg en cigaret. Jeg gik derind, tog hurtigt cigaretten fra ham, så han ikke tabte den, og så stak jeg ham en kraftig lussing, idet jeg sagde: "Du ved godt, at du ikke må ryge". Han løb sin vej, inden jeg fik talt mere med ham om det. Få dage senere traf jeg ham igen rygende. Denne gang var det på et af de toiletter, som jeg før omtalte, men denne gang slog jeg ham ikke. Det undrede ham, og han spurgte endogså, hvorfor jeg ikke gjorde det denne gang. Jeg svarede, at der var to forskellige omstændigheder. Begge steder røg han, og det var jo forbudt, men på toilettet var der stort set kun dørene ind til de enkelte wc'er der kunne brænde, resten var murværk og cementgulv. Men i hestestalden var der meget, der kunne brænde. Gulvet var overstrøet med halm og andet, der var let antændeligt. Han kunne have forårsaget en voldsom brand, hvor mange heste var brændt inde, og måske kunne branden have bredt sig til de andre bygninger, så derfor var hans forseelse i stalden mange gange større end på toilettet. Han godtog selvfølgelig denne forklaring. Jeg havde i resten af min tid på Landerupgård en yderst fint forhold til drengene. Det skal i parentes dog bemærkes, at jeg indberettede hændelsen til forstanderen, som reglerne foreskrev.

Landerupgård set fra luften

Hestestalden set længst til højre

Jeg tror drengene var opdelt i tre klasser, og jeg havde de yngste i 'min' klasse. Jeg fik hurtigt et godt forhold til dem. Undervisningen var delt mellem Vagn Jacobsen (kaldet Jakob) og mig. Vi havde et fint sammenhold med hensyn til undervisningen. Jeg var jo stadig elev fra seminariet, så jeg havde af og til brug for gode råd, og dem kunne jeg få af Jacob.

Men jeg havde de samme drenge i deres fritid. Vi havde i den samme bygning en stue, som var 'vores' dagligstue. Det var mest i denne stue, vi var samlet om aftenen, enten det var som hyggeaften eller i FDF-regi. Der var et par store borde og mange stole samt en slagbænk langs den ene væg. En aften, jeg tror måske, jeg var forkølet, jeg havde i hvert fald kraftig hovedpine. Da vi var samlet efter aftensmaden, sagde jeg, at jeg havde hovedpine, så jeg håbede, de ville være så stille som muligt. Og så skete der noget mærkeligt. En dreng kom med en stor pude, en anden med et tæppe, de bad mig lægge mig på slagbænken, og så hyggede drengene sig med stilfærdige gøremål. Nogle spillede kort, andre ludo, enkelte gik ud på gangen, hvor de så kunne lege mere støjende ting. Jeg var virkelig imponeret over deres opførsel.

Vi var også ude mange gange. Lidt fra gården var der en lille lund med en sø. Her havde børnene bygget nogle "flotte" huse. Nogle på pæle, andre som små lave træhytter, som man skulle kravle ind i. Ude i søen havde de også lavet et hus på pæle. For at komme derud, måtte man gå over en vindebro. Når vi var ude i skoven, kunne børnene tænde bål, hvor de lavede "mad". Når jeg skriver det i anførselstegn, så er det, fordi maden ikke altid levede op til mere end en kokkehue, men den havde jo været stærkt opvarmet, så eventuelle giftige ting var

Hytte på pæle i søen

kogt væk. En dag var jeg inde i et af de små huse. Der var ikke ret højt til loftet, så jeg lå på en lille slagbænk. Jeg fik en kop 'kaffe' "Den smager da godt", husker jeg, jeg fik fremstammet. Da jeg lidt efter erfarede, at vandet havde de hentet fra et lille vandløb, der kom oppe fra staldene ved gården, var jeg lige ved at få kvalme. Både børnene og jeg må have været lavet af godt stof, for vi blev ikke syge, da vi drak af 'kaffen'.

Det var vinter, og i en periode var den store sø i parken lige udenfor Landerupgård frosset til. Selvom det var koldt, havde drengene altid korte bukser på. De elever, der havde skøjter, løb selvfølgelig på dem, mens andre brugte isen som glidebane. Boye Rasmussen, der var 70 år, var en meget habil skøjteløber, men det var den gammeldags stil med 'herresving'. Han kom tit ned til søen og var sammen med børnene der.

En morgen havde det været et voldsomt haglvejr og vejen udenfor var spejlglat. Børnene tog deres skøjter på og løb frem og tilbage ude på selve vejen. De risikerede ikke, at der kom trafik, for biler kunne simpelt hen ikke køre på den isglatte vej.

Boye Rasmussen var, som sagt 70 år, og han fejrede fødselsdagen i stor pomp og pragt. Jeg husker ikke alle detaljer, og det ville nok også blive for langt at berette om det. Dagen startede med, at drengeorkesteret spillede ude i haven under Boyes vindue. Så blev det store flag hejst på gårdspladsen med musik og anden festivitas. På gårdspladsen var det rejst et kæmpe telt, hvor middagen blev holdt med en række gæster udefra – og som en selvfølge: med samtlige børn. Et af højdepunkterne var, da Boye skulle åbne alle gaverne. En af de største var dog ikke pakket ind. Det var en model af et hus, som gamle elever ville bygge til deres 'gamle' forstander. De ville bygge det ude på Holmslands Klit lige ved skolens sommerlejr *Bjergeborg*.

Mine tre måneder på Landerupgård var desværre slut, men jeg havde spurgt Boye Rasmussen, om jeg måtte komme med på sommerlejren som FDF'er, og det fik jeg lov til.

BJERGEORG

Et par dage inde i sommerferien kom jeg atter til Landerupgård, og de første dage gik med at forberede traveturen på tværs af Jylland. Jeg var blevet sat til at sørge for forplejningen på turen. Man havde en ret stor trækvogn, som de kaldte "Peter Madsen". Den havde to store gamle bilhjul, kraftig trækstang,

"Peter Madsen" på vej til Bjergeborg

med en kraftig tværstang forrest, hvor fire drenge to på hver side, kunne trække og styre "Peter Madsen". Var vejen op ad bakke, var der på hver side et tov, som flere drenge kunne trække i. Gik vejen ned ad bakke, kunne tovene også bruges om bremse. Selve "Peter Madsen" havde en stor trækasse med en låge bagi. Inde i kassen var der plads til køkkengrej, tallerkner og krus samt spisebestik. I rummet var der også plads til alle soveposerne. Oven på kassen var der plads til de telte, som vi skulle bruge de to nætter, vi skulle overnatte på turen.

Vi skulle alle gå de mange kilometer tværs over Jylland. Dog var der tre undtagelser. Boye Rasmussen og to drenge. De havde deres cykler med. De gik med på formiddagsturen, men når vi havde spist vores frokost og begyndte vores travetur, kørte Boye og de to drenge i forvejen. De sørgede for indkøb af den mad, vi skulle have til aften, og fremme på vores rastepuds fik de tændt et bål, så det stod klar til vi kom frem. Jeg tror også de skrællede kartoflerne og fik dem kogt. Nu var det som sagt mig, der skulle sørge for madlavningen, så da teltene var taget af "Peter Madsen", havde jeg et udmærket 'køkkenbord' til min rådighed.

På den første marchdag kom vi gennem Vorbasse. Vi gjorde selvfølgelig hvil ved "Vorbasse Krigshavn", et lille, ubetydelig gadekær, men hyggeligt var det.

Det første sted, vi skulle overnatte, var i en lille by, hvor der var en lille skole med en blind lærer. Alle i byen satte meget pris på ham, så hans blindhed skabte ikke problemer, Men han kunne ikke rette elevernes skriftlige opgaver, så det var hans kones job at ordne dette. Det var Skt. Hans Aften, og byen, som var vant til, at børnene fra Landerupgård kom forbi den aften, havde etableret et stort bål med báltaler og sange.

Næste dag kom vi forbi et plejehjem. Det var også tradition, at drengene spillede nogle numre til stor glæde for beboerne.

Og så gik det ellers ud over den flade hede med støvede veje, der ikke var asfalterede. For at sætte lidt skub i drengene, lånte jeg en af trommerne og gik forrest. Det var min debut som trommeslager, men jeg tror, det gik nogenlunde, og sjovt for mig var det også.

Efter to nætter og tre lange dage ankom vi til **BJERGEBOG** på Holmslands Klit nogle kilometer syd for Ringkøbing. Før selve ankomsten var orkesteret gået 'i stilling', så de med gjaldende musik kunne fortælle, at nu kom vi. De medarbejdere, med Maraj i spidsen, og Boyes dejlige hvide hund, kom ud og modtog os ved den gamle kanon, om stod ved indkørslen. Der var fire huse. Der var to store og to små huse. Det ene store (Det til venstre på billedet) havde en stor sovesal til alle børnene. I den ene ende havde Boye sit værelse. I den anden ende var der nogle mindre værelser til medarbejdere.

Jeg boede i et af disse. Det andet store hus (bagerst til højre) havde en stor spisesal og et køkken.

Her går jeg forrest som trommeslager.

Bjergeborg set fra luften

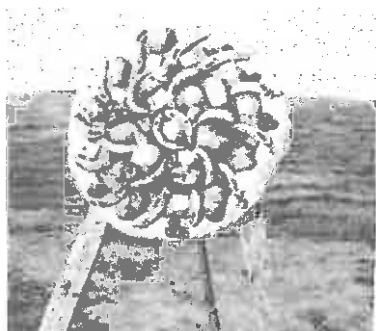
Opvasken foregik på nogle store plankeborde udenfor køkkenet. Det var også her, eleverne om lørdagen blev vasket. Det var bl. a. det, Maraj sørgede for blev gjort grundigt. Det ene af de mindre huse var 'dasser' med spande, som af og til skulle tømmes. Det blev et par af de større elever sat

til at gøre. De bar spandene ud i klitterne, hvor der blev gravet nogle store huller, hvori indholdet blev hældt.

Hverdagene startede med, at en fra FDF-orkesteret spillede reveillen. Derefter var der tur til Vesterhavet, hvor alle fik en dukkert. Selv Boyes hund kom i 'baljen'. Vel hjemme igen stod det på morgenmad. Jeg husker ikke helt præcis, om vi derpå gik ud i den lille plantage, hvor vi sang morgensang, eller måske var det kun om søndagen. Plantagen var lidt at et særsyn, for der voksede ellers ikke nåletræer i klitterne.

Formiddagene gik med forskellige praktiske opgaver. Nogle huggede brænde, andre skrællede kartofler. Nogle ryddede op eller gjorde rent. Børn og voksne hjalp hinanden med alle disse ting.

Efter den varme mad kl. 12 var der middagsro. Alle, der var inde på selve området måtte gå meget stille rundt eller slet ikke tale. Var man ikke interesseret i at deltage i denne ro, måtte man gå lidt væk fra lejren, hvor man kunne hygge sig med snak eller leg.

Om eftermiddagen var der først 'lunser', te eller sodavand til alle. Derpå var der f. eks. en lang tur langs stranden eller badetur i Vesterhavet. På disse ture fandt vi mange ravklumper. Dem brugte drengene senere til smykker og lignende, når de kom hjem til Landerupgård.

Om vinteren lavede drengene i sløjd buer og pile, som de kunne skyde med om sommeren. Der blev lavet en flot skydeskive med en masse frugter, og den frugt, man ramte, fik man. Det var en morsom måde, bare men ramte skiver, vandt man.

Der var en dag, nogle drenge på stranden fandt en ret stor 'konservesdåse', som de tog med hjem. Heldigvis var der nogle voksne, der øjnede, at dåsen ikke var helt ufarlig. Man henvendte sig til militærets sprængkommando, som meget hurtigt kom for at se, hvad vi havde fundet. Det viste sig at være seks – otte sprængbomber, som store skibe anvender til at måle vanddybden. De kastede en sådan bombe ned mod vandet. Når den ramte havoverfladen startede man et stopur. Når bomben nåede bunden, sprang den og når lyden kom på til mandskabet på skibet trykkede de igen på stopuret. Antallet af sekunder fortalte så om, hvor dybt der var. Mandskabet fra sprængkommandoen brugte en del tid på at forklare drengene, hvor farligt det er at finde sådanne ting, og hvor godt det var, at man havde tilkaldt sprængkommandoen. Derpå gravede de et dybt hul i sandet, lagde dybdebomberne derned og sprængte dem i stykker. Det gav et mægtigt brag og sandet sprøjtede op i en vældig søjle. Bagefter var vi alle henne og se det meget store hul i klitten. Det var anskuelighedsundervisning, så det battede. Alle var klar over, at man ikke må slække på omtanken, når man finder noget, man ikke ved, hvad er.

Efter aftensmaden var der som oftest hyggetimer, hvor man sang eller fortalte historier. Ved solnedgang, gik vi, hvis vejret var til det, ud mod Vesterhavet, satte os på en høj klit og sang et par aftensange, mens solen gik ned ude i Vesterhavet. Det var utrolig stemningsfuldt.

Mens vi var på Bjergerborg, begyndte håndværkerne – mange af dem var tidligere elever, der brugte deres ferie – at bygge den gave, Boye fik til sin 70 års fødselsdag. Det blev et flot bygningsværk

Men de skønne dage fik en ende.

Vi skulle hjem. Vi skulle dog ikke gå hele vejen tilbage. Som en afslutning, gik orkesteret ud fra Bjergerborg, men længere henne ved Nymindegab, blev de samlet op af den bus, resten af børnene og de fleste af medarbejderne allerede var steget op i. Da huset var bygget og skulle overgives til Boye, kørte jeg med min mor til Bjergerborg. Det store flag

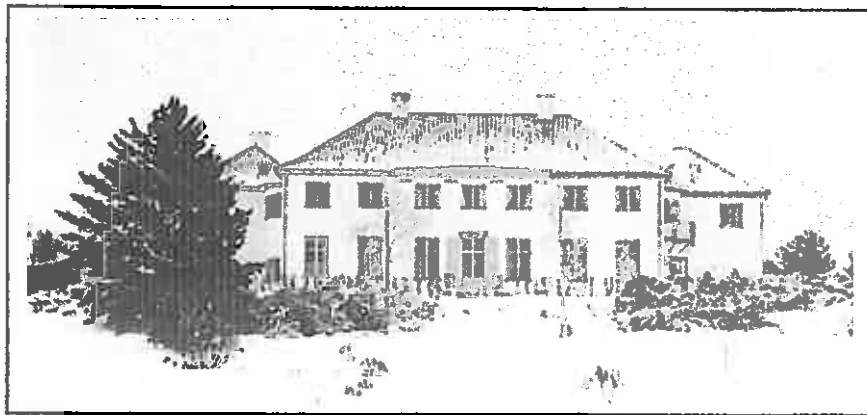
L&S -huset

blev hejst af Boye og en elev, og så fik han nøglen til huset, som hed:

"LGD" ('LANDERUPGÅRDS GLADE DRENGE')

Bøje var selv meget rørt og glad, da han modtog gaven. Da han nogle år senere gik af som forstander, flyttede han derud sammen med Maraj, som var hans husbestyrerinde, indtil han døde i december 1966.

BEHANDLINGSHJEMMET BAUNEGÅRDEN

*Baunegården set fra haven
Mit vindue sværet helt til højre
Inges værelse på første sal midtfor*

Som sagt, fik jeg min første stilling på

BEHANDLINGSHJEMMET BAUNEGÅRDEN

som lå i Værløse kommune ikke langt fra byen Lille Værløse. Det var både en meget spændende og en meget berigende stilling med en række nye udfordringer. **BAUNEGÅRDEN** var et behandlingshjem. Gudrun Bruun, der var overlæge på **Børnepsykiatrisk afdeling på Bispebjerg Hospital**, var tilsynsførende psykiater. Min mor underviste på børneafdelingen. Jeg har sikkert fattet interesse for det ganske specielle klientel gennem min mor, så jeg søgte stillingen – og fik den.

BAUNEGÅRDEN var en flot rigmandsvilla, som lå på en stor grund ned til Farum Sø. Der var bl. a. en skov, som vi skulle igennem for at komme ned til den badebro, der hørte til hjemmet. Huset var en stor 2 etagers bygning med højt tag i sort tegl. Fra Lille Værløse kørte man gennem Avlsgården ad en smal kørevej ned til Hovedbygningen. Huset havde to sidebygninger. På første sal i den til højre boede forstanderparret, Irgens Møller og hans amerikanske kone, Roberta. I stuen var der køkken og andre faciliteter, samt et værelse til køkkenlederen. Sidebygningen til venstre havde i stueetagen et skolelokale, og et kontor. På første sal var der bl. a. to store værelser til nogle af børnene.

Gik man op til hovedbygningen af den store trappe, kom man ind i en stor hall. Videre frem kom man ind i spisestuen og tv/dagligstuen. Oppe på første sal var der en del værelser, dels til medarbejderne, dels til børnene.

Jeg fik henvist et dejligt værelse med to vinduer, et af dem vendte ud mod Farum Sø og det andet ud mod lidt af haven og en lille sø. Bag den var markerne.

Inge og jeg

til **BAUNEGÅRDEN** Inge havde et forbløffende godt tag på de 'mærkelige' unger, så jeg holdt mig tæt til hende, for at indsnuse en masse viden. Vi havde tit vagter sammen. Jeg tror det var første

gang, jeg skulle have lørdag/søndags-vagt, at der skete noget voldsomt. Børnene kunne normalt gå rundt, næsten som de ville. Vi arrangerede lege, ture eller andre aktiviteter med dem, men man havde selvfølgelig et øje på hver finger og talte ofte, om de alle var der. Man kunne gå ved siden af dem det ene øjeblik, og det næste øjeblik var de som et lyn væk, sunket i jorden alle sammen. Hvor var de dog henne? Vi ledte inde og ude, i skoven, ved badebroen, i urtehaven - ja alle steder, troede vi. Da vi havde været nede ved stranden og var på vej op mod huset, så vi noget frygteligt: En del af børnene balancerede frem og tilbage helt oppe på tagryggen på det høje, sorte tegltag med store hatte på. På sin vis var det et komisk syn, det var svært at holde masken samtidig med frygten for, at en af dem skulle miste balancen - der var meget langt ned ! Hvad gør man så??? Råber man til dem: "Komme ned øjeblikkeligt!", eller. "Pas nu på, I ikke falder!" Nej, vi valgte at lade som ingen ting, som om vi slet ikke havde set dem, og så krydsede vi fingre for, at det ville gå godt. Lykkeligvis kom alle ned i uskadt tilstand. Det, der var sket, var, at børnene var krøbet op på loftet, (som i øvrigt var forbudt område) og der fundet Roberta, der var amerikaner, havde mange store amerikanske hatte. Det har fristet 'ungerne' til at prøve disse hatte, og *hvor* ville det tage sig flottest ud? Jo, selvfølgelig oppe på tagryggen, så de var krøbet ud af et tagvindue. Det var godt, jeg havde Inge ved min side, for hun havde det 'kolde' overblik, så vi ikke jokkede i spinaten.

At ungerne var meget specielle har jeg mange oplevelser af. Har man læst bogen "Mus og Mænd" af John Steinback, kender man Lennie, der legede med en mus, til den døde, og så sørgede han over den. En næste parallel oplevelse havde jeg med en af drengene, Benny. Han var gået ud i skoven, hvor han legede med en mus. Hvordan man får fat i en mus, ved jeg ikke, men han havde faktisk en lille sød mus, som han kælede med. Han lod den af og til løbe, men fangede den hurtigt igen. Men pludselig ramte han åbenbart musen forkert, for den døde, og det var Benny meget ked af. Han var så optaget af sin leg med musen, at han slet ikke opdagede, at jeg stod bag et træ og betragtede ham.

Benny fik af og til fat i et pindsvin. Alt det med dyrene er normalt ikke så vanskeligt, men at sidde med dyret i skødet og klappe det hen over de spidse pigge, er vist ikke så almindeligt. Denne dreng var også fantastisk til at fange fugle. En dag sad han med en svaleunge, som han fodrede med fluer, han også havde fanget. Benny havde sammentømret en 'hytte' på skrammelpladsen. Han havde udstyret den med en pind, og en dag sad Benny på pinden og viftede med armene mens han sagde: Pip - pip. Skør var han, men samtidig meget charmerende.

Harald var en ret stor dreng på 14 år. Han var meget kluntet. Det gjorde sig også gældende, da han skulle lære at cykle, utroligt, at han overhovedet kunne få balancen. De, der kørte ture med ham fortalte ham, at når man skulle dreje, rakte man altid hånden ud, før han svingede, men at se sig tilbage mente han var overflødig. Når han havde vist, at han skulle dreje, måtte eventuelle biler bagved vide det, syntes han, og så drejede han da bare.

For at motivere Harald til at lære at cykle, havde Irgens Møller lovet ham, at når han kunne cykle måtte han køre hjem til sin mor i Husum. Det gik fremad med cyklingen. En dag var Harald forsvundet. Vi ledte alle steder, men nej, Harald var ikke til at finde. Om aftenen ringede telefonen, det var Haralds mor, der fortalte, at han var hjemme hos hende. Irgens Møller aftalte, at han kunne blive boende til næste dag, så ville forstanderen hente ham og cyklen. Da han næste dag blev spurgt om, hvordan han dog kunne finde på at køre helt til Husum alene, svarede han, at det var blevet lovet ham, at når han kunne cykle, måtte han køre hjem til moderen. At det selvfølgelig havde været en forudsætning, at en voksen skulle køre med, havde han ganske fortrængt. Han blev også spurgt om, hvordan han kunne finde vej hjem. Hertil svarede han, at han bare fandt sporvognsendestationen i Husum, og derfra fulgte han skinnerne til det stoppested, hvor han var vant til at stå af.

Biblioteket i Værløse forbød Harald at låne bøger, fordi han flere gange havde afleveret bøger, hvor han havde brugt en leverpostej- eller æggemad som bogmærke.

Han hjalp i øvrigt meget til ude i urtehaven, det var han ret god til, om ikke perfekt, han havde gode kræfter.

Der stod en hel række kæmpestore grantræer ved skrammellegepladsen. En dag var lille Ivan kravlet op i toppen af et af dem. Her sad han og skrælede: "Giv mig, Gud, en salmetunge". Da han fik øje på Inge, råbte han: "Inge, kom op og hent mig!" Men hun svarede: "Du kan tro nej,

når du kan kravle op, kan du også kravle ned!” Men der var langt ned, også for Inge at se på. Ned kom han heldigvis, også uden skader.

Mellem stuen og gangen, hvor kontoret lå, var der et lille lagerrum med både legeting og udklædningsting. En dag, hvor Irgens Møller underviste, og Inge hjalp til, var Jens meget utidig. Han blev sat ind i det lille rum med et bord og en stol og fik besked på at regne sine stykker. Man hørte forbavsende lidt til ham i længere tid. Da de åbnede døren, sad han klædt ud med hat, tørklæde og andet fra udklædningshylderne. Også her var det svært at holde masken, men måske var det humoren, der fik det hele til at fungere.

Nede på de store græsareal, som var mellem *BAUNEGARDEN* og Farum Sø (langs med skoven), havde man en lejrplads. Her kunne børnene og de voksne tænde bål og lave snobrød. En weekend ville man bygge en indianerlejr. Der havde været slået en masse højt græs, som kunne bruges til at lave hytter af, og i dem kunne man overnatte. Der skulle laves mad over bål i en gammel gryde, som altid stod ved bålpladsen. Da gryden blev gjort klar, var der et af børnene der sagde: ”Det er jo den gryde, vi plejer at tisse i!”

Indianerhytten på skrammelpladsen

Leila og Ole i min skolestue

I skolen havde jeg en lille pige, hun hed Leila. Hun var vel 7 eller højst 8 år, men forstanden fejlede ikke noget. En dag skulle jeg lære hende at ’låne’ i et regnestykke.. Lad os sige regnestykket ser sådan ud: $23 - 7 = ?$ Man kan ikke trække 7 fra 3, så man *låner* fra 2-tallet *en tier* som ændres til *10 enere*, så kunne man trække 7 fra 13.sammen. Men den lille, snusfornuftige pige sidder lidt og funderer over dette og siger så: ”Hvorfor låner man, vi giver det jo aldrig tilbage?” Det måtte jeg give hende ret i, så jeg sagde: ”For fremtiden siger vi altid, at vi veksler en tier til ti enere.” Det godtog hun straks, og sådan blev det.

Jeg har i øvrigt altid senere, når jeg underviste i regning, brugt vendingen *veksle* i stedet for *låne*.

Samme Laila kunne være utrolig vanskelig. En dag, hvor hun havde haft en konflikt, ville hun ikke med ind og spise, men gik ind i den tilstødende stue, hvor klaveret stod. Først gik hun op og ned af tangenterne, bagefter hamrede hun med begge hænder i tangenterne. Efterhånden blev det mere og mere stilfærdigt, og til sidst faldt hun helt ned. Hun havde ingen stopklods. Jeg tror hun havde en hjernetumor. I sådan en situation gælder det om at være iskold.

Det var nogle af de meget spændende opgaver, man havde, når man havde med disse vanskelige børn at gøre.

Ved siden af skolestuen var kontoret, hvor Sussie residerede. Hun og Inge var perleveninder, og ofte sad Inge inde hos hende og snakkede. Sussie og hendes mand, Børge, havde vi senere en del med at gøre, idet vi flere somre tog på ferie til norske hytter. Irgens Møller kørte hver dag til Lille Værlose Station for at hente og bringe Sussi. Det var en flot service, forstanderen her udførte. Hvis han ikke var hjemme, kørte Inge på sin cykel til stationen, og Sussie blev transporteret på bagagebæreren. I Værlose troede man, at Inge og Sussie var søstre.

Vi havde to psykologer: Jacob og Flora. De kom fra Børnepsykiatrisk afdeling for at lave terapi på stedet. Terapien foregik i et kælderlokale. Især Flora tillod, at børnene lavede

små bål på kældergulvet. Desværre havde hun svært ved at styre det, så ungerne var helt umulige, når de havde været til terapi. Til jul havde vi lavet et julespil, hvor de urolige og kantede unger

Inge Lise som englen Gabriel længet til venstre

optrådte som de sødeste englebasser. Vi havde blandt gæsterne Gudrun Bruun, chefpsykolog Hasvold og psykolog Jacob Vedel og andre fra Børnepsykiatrisk afdeling.

Børnene opførte et krybbespil. Det var morsomt at opleve disse urolige unger optræde med stor værdighed og ro i deres udklædninger som Maria, Josef og hvem de ellers var. En var englen Gabriel i hvide gevandter og med store hvide vinger og med himmelvendte øjne.

Til fastelavn havde vi også lavet

en masse andre sjove ting. Alle børnene og medarbejderne var udklædte. Forstanderparret havde skiftet tøj, så Irgens Møller var klædt i nederdel og Roberta havde lange bukser og jakke på samt pibe i munden. Inge og jeg var udklædt som negere. Jeg havde bastskørter på og så var vi farvede næsten sorte med en eller anden farve, som vist var et godkendt sminkeprodukt, men hvor var det dog vanskeligt at vaske af bagefter. Børnene havde selvfølgelig slået katten af tønden, og en kattedronning og kattedronning var udråbt. De andre børn gik forbi disse to "kongelige" og viste deres ærbødighed ved at bukke for dem.

Inge

Køkkenlederen havde en barnevogn med, hvor en af de unge piger fra køkkenet sad udklædt som baby med kyse og sut i munden.

Det var en kold vinter, det år jeg var på *BAUNEGÅRDEN*, så der var en del sne at lege i. Vi fik bygget en flot snehytte som en grønlandsk iglo med en lav indgang, som vi kunne kravle ind og ud igennem.

Inge Haldur Mogens

Hen på foråret fik vi et lille jagerfly, eller var det måske 'bare' et øvelsesfly, fra Flyvestation Værløse. Det skulle udrangeres, og i stedet for at skrotte det, gav luftvåbnet os flyveren til at lege i. Soldaterne fra Værløse kom talstærkt med flydelene på store biler og så satte de delene sammen på vores legeplads. Det varede et par dage med at samle flyveren, og det tiltrak både børn og voksne at se på det. Hvor meget leg der egentlig var i dette, ved jeg ikke, vore børn var måske lidt for store, men det var da ganske sjovt at sætte sig op i flyveren og lade som om man fløj hen over Danmark.

Jeg havde selvfølgelig nogle vagter med børnene, men min væsentligste opgave var som lærer. Jeg underviste kun tirsdage, onsdage, torsdage og fredage, med mandag havde jeg altid fri som 'afspadsring' for vagterne om lørdag/søndage og enkelte aftenvagter i ugen løb. Det var selvfølgelig helt i orden, men, hvad der generede mig utroligt meget, var, at Ingens Møller tog undervisningstimer om mandagen. Det havde selvfølgelig været i orden, hvis han havde undervist i nogle fag, jeg ikke havde, f. eks historie, geografi, men han underviste i dansk og regning og matematik, altså mine fag. Jeg kunne opleve, at han havde rettet nogle stile, som jeg allerede havde rettet, og hvor jeg måske var gået let hen over nogle ubetydelige fejl, som jeg sikkert havde talt med eleven om, men undladt at sætte røde streger ved. Jeg følte det som utidig indblanding i mit arbejde.

En anden ting, som jeg var meget utilfreds med, var under energikrisen denne vinter. Vi kunne, som institution, få olie til vores opvarmning, mens andre ikke kunne, og derfor måtte spare meget på det, de havde. I et villakvarter ikke langt fra os havde Irgens Møller nogle gode

venner. De var selvfølgelig hårdt ramt af oliekrisen. Det ville Irgens Møller hjælpe dem med, så han pumpede olie fra vores tank op i nogle plastdunke, som han så gav til vennerne. Det i sig selv syntes jeg var kriminelt, men at han også havde nogle af de store drenge med ved pumpearbejdet, syntes jeg var aldeles uacceptabelt..

Jeg var meget glad for at være på *BAUNEGÅRDEN*, men jeg ønskede at komme videre til noget andet. Så jeg søgte min afsked, og da jeg rejste, var jeg 'så flabet' at tage Inge med, hvilket Irgens Møller kraftigt gav sit mishag for.

Efter tiden på Baunegården fik vi en lejlighed i Humlebæk. Der boede vi i godt tre år. Jeg blev lærer på Espergærde skole, en tid jeg var meget glad for. Inge fik en stilling på optagelseshjemmet Børnely, indtil vi fik vores første datter: Anette.

Børnely

Sussis far, som jeg kendte ret godt, var inspektør i København Kommunes børnedirektorat. Da jeg sluttede på Bispebjerg børnepsykiatriske afdeling sagde Villumsen til mig: "Inge, det er vel ikke meningen, at du ikke skal arbejde. Jeg har et job til dig. På optagelseshjemmet 'Børnely' i Mikkelsborg har de ingen pædagoger. Du vil gøre en god gerning, hvis du tager det." Børnely lå bekvemt fra Humlebæk. Arbejdstiden var fra 8 til 12, og det var rart nok, når Mogens som lærer i Espergærde kom hjem kl. 14.

Et optagelseshjem var, i alle tilfælde dengang, en institution, hvor de fleste børn blev anbragt akut. I nogle tilfælde p. g. a. en fødende mor, hvor flere børn blev anbragt samtidig. De kom som oftest hurtigt hjem igen. Andre var anbragt i måneder. Vi fik en akut anbringelse af tre børn, familien flyttede fra Sverige, og de havde ingen steder at bo. De to småpiger lærte hurtigt dansk og var søde og nemme. Drengen Max kom ustandselig i konflikt med de andre børn, og han lærte ikke dansk. Når jeg gav ham lov til at lege ude, var han nem og sød. Jeg sagde til frk. Rørdam, at jeg troede, han hørte dårligt. Men først en dag, da hun kom kørende bag børneflokket på sin knallert, lagde hun mærke til, at Max var den eneste af børnene, der ikke vendte sig om. Det hjalp på forståelsen.

Desværre var der børn, der opholdt sig på Børnely i flere år, og det var stedet overhovedet ikke egnet til.

En ting var, at efter en weekend kunne børnetallet være væsentligt forøget, men jeg vænnede mig aldrig til, at der også var hentet børn, som jeg ikke havde haft lejlighed til at sige farvel til.

Ansættelsen var problematisk. Børnely havde to afdelinger ~ i 2 huse ~ med hver sin forstanderinde, frk. Rørdam på den ene og frk. Kaspersen, på den anden. Det bevirkede, at de to afdelinger blev ledet meget forskelligt. Jeg var hver anden dag på hver afdeling. Det var vanskeligst hos frk. Kaspersen, hun blandede sig hele tiden; så skulle jeg gå tur, så skulle børnene pudse træsko, eller så skulle de prøve tøj. Det var umuligt at fastholde en beskæftigelse, hvilket damen gav udtryk for at jeg ikke var god til, så hun sagde, at hun ikke havde brug for mig. Dette meldte jeg Rørdam, der straks svarede, at hun med glæde ville have mig hver dag. Og sådan blev det. Jeg hentede børnene i spisestuen kl. 8 og afleverede dem til middag kl. 12 ~ sådan da! Rørdam og jeg havde en Fælles 'ond ånd', en gammel sygeplejerske, der modarbejdede os begge og på sin vis satte barneplejerskerne op imod os, fordi de var mest bange for hende. Børnene måtte f. eks. ikke lege med de fine, store træbiler og rækken af kæpheste. Jeg fik skovlen under hende en dag, hvor jeg havde gemt det hele væk, for når vi alligevel ikke måtte bruge det! Hun var målløs.

Børnene var fra 2 til 14 år. De store børn gik i skole. Jeg havde de små børn inc. 1. klasse, som byttede med 2. klasse kl. 10. Når klokken var 10, kom alle børnene farende igennem legestuen for at bruge toiletterne. De store var også interesserede i, hvad vi lavede, for de blev ikke beskæftiget med noget om eftermiddagen. På et tidspunkt foreslog jeg, at jeg byttede en formiddag

med en eftermiddag til de større børn. Det var en god ide, og kom til at fungere nogenlunde. Når jeg siger 'nogenlunde', er det fordi der manglede alt! Jeg måtte kæmpe mig til at få 10 sakse ~ "de blev altid væk" De blev samlet sammen som det kosteligste guld, inden jeg tog hjem, og jeg bad om et skab med lås. Når jeg bad om løvsavsklinger, fik jeg 10 ad gangen. De strakte en halv time. Papir tiggede Mogens og jeg hos bogtrykkeren. Billedbøger havde jeg selv med. Garnrester måtte jeg bede om hos familien. Intet gik til spilte. Jeg lavede en købmandsforretning med dåser, poser og hvad vi ellers havde i vores lille husholdning. Det holdt til i en stor papkasse, og så kunne børnene stille tingene op, lave papirpenge, og så kunne de lege købmænd.

Jeg havde engang 2-3 to-årige børn. De skulle på potte efter morgenmaden. Til stor forargelse for de andre voksne, satte jeg dem på potterne ved siden af den store kakkelovn, (der var iskoldt i toiletrummet). Her sad jeg så med alle børnene og sang, indtil det store rum var varmet op; der blev først fyret op om morgenen. Det var også her, vi sad, når jeg læste op før middagen, så flokken kunne falde til ro.

En dag sagde frk. Rørdam: "Fru Krog, vil De sørge for fastelavnsris og udklædning til de små?" "Ja" svarede jeg", men De ved nok, at jeg er alene med 20 børn fra 2 til 10 år." Så fik jeg en barneplejerske til hjælp. Men alligevel! 20 udklædninger og slet intet at lave det af. Så fik jeg en genial ide. Spillekort. 4 konger, 4 damer, 4 knægte' 4 esser og 4 tiere = 20. Hvid karton med tegninger, kroner og hatte. På dagen kom Mogens og "lagde make up" og diverse skæg. Jeg var stolt da jeg marcherede ind med min lille flok af spillekort

Selvom forholdene på sin vis var lidt vanskelige, gjorde frk. Rørdam hvad hun kunne. Hun havde en veninde, Ellen Bystrøm, som var stoftrykkerske. Hun kom en weekend (tror jeg det var) og underviste personalet i stoftryk. Det var begyndelsen på de mange år, jeg gik til stoftryk i Odense. En aktivitet, som jeg havde utrolig megen glæde af.

Senere skete der det pudsige, at da FASTER flyttede til "Sølund", kom hun til at bo ved siden af Ellen Bystrøm. De blev gode venner. Ellen Bystrøm var et festligt og anderledes menneske i den måske lidt kedelige hverdag i de beskyttede lejligheder.

Jeg husker ikke helt, hvornår jeg forlod "Børnely" i forhold til Anettes fødsel. Jeg ved, jeg var der i påsken. Jeg havde en zinkbakke med skovbund: vi skulle se anemonerne vokse og springe ud, "Hvornår springer de?" spurgte børnene. Jeg ved ikke om de forventede, at de skulle hoppe op i luften.

Da jeg rejste, lukkede de en åben veranda, lavede et værksted og ansatte en mandlig fritidspædagog. Måske har jeg trods alt været anledning til, at de så fordelen ved at have en pædagog i huset.

I dag er afdeling A behandlingshjem og afdeling B er udflytterbørnehaven fra København. De to forstanderinder er for længst døde.

Da "huset" havde et stort jubilæum, gav vi dem Mogens' fatale film fra Børnely. Forstanderen havde fortalt, at der ikke fandtes et eneste billede fra husets tidligere liv.

Inge kørte daglig med bussen fra Humlebæk direkte til Mikkelborg, det var ikke noget problem. Derimod var det et problem, da jeg var der for at filme stedet. Indendørs gik det fint, jeg fik Inge og de børn, hun havde med at gøre, fint i 'kassen', men da jeg skulle filme udendørs, gik det galt. Jeg havde fået nogle af de lidt større børn med ud på pladsen ned mod strandkanten. Der var visse regler, som jeg ikke kendte. Jeg filmede løs og børnene legede, men de gjorde det på en måde, som de normalt ikke måtte. De udnyttede helt, at jeg ikke kendte reglerne. Det var vist noget med en båd, der lå på strandbredden, som de ikke måtte lege i. Jeg tog bare film af dem, og da jeg viste den for Inge, skreg hun af grin, for drengene havde udnyttet situationen. Det var en værre en, at de sådan blev afsløret!

Som Inge har fortalt, så var vi med til behandlingshjemmets indvielse. Det var dejligt vejr, så det var udendørs, festen blev holdt. Til underholdningsmusik var der en harpenistinde med sin store harpe. Det var der, vi afleverede en kopi af min videofilm.

Da jeg havde været ansat på Espergærde skole i godt tre år, kontaktede Keld Nielsen mig. Efter Seminarietiden var han og Hanne, som han nu var blevet gift med, blevet forstanderpar på drengehjemmet Kjettrupgård i Nordjylland. Han fortalte, at der var en lærerstilling på *SKOLEHJEMMET HIMMELBJERG GÅRDEN*. Han kendte forstander Jørgen Torpe, og vidste, at jeg sikkert ville være glad for at blive ansat der. Inge og jeg ville gerne tilbage til børneforsorgen, som vi begge syntes var en god udfordring og et spændende arbejde, så jeg søgte stillingen. Inge og jeg blev inviteret til en samtale hos Torpe. Vi blev meget venligt modtaget af både Torpe og hans kone. Vi blev vist rundt på institutionen, som virkede enormt stor. (Jeg havde jo set den før, da jeg med FDF havde besøgt stedet, men det var i den forrige forstanders tid). Foruden rundvisningen og et lettere traktement, skulle vi have overstået ansættelsessamtalen. Den forløb, syntes vi, yderst tilfredsstillende. Torpe fortalte om sine pædagogiske ideer, som vi følte faldt utrolig godt sammen med Inges og mine forestillinger. (At vi så senere skulle blive skuffede, kommer jeg tilbage til). Men som sagt følte vi, at vi var gensidigt på bølgelængde, og vi fik stillingen

Honolulu, som huset blev kaldt, lå langt fra hovedbygningen. Her ses huset med avlsmarkerne til højre og til venstre lå tre afdelinger

Vi skulle starte 1. februar 1959. Vi kontaktede Silkeborg Flytteforretning, som vi havde fået anvist. Vi havde efterhånden fået en del møbler og andet habengut. Vi skulle bo i et hus, som blev kaldt Honolulu. Huset var et toetagers hus med to lejligheder til medarbejderfamilier. I stuen boede en lærerfamilie, men vi skulle bo på første sal. Der var god plads, to stuer mod syd og et soveværelse, også mod syd. Mod nord var der en stor spisestue og et køkken og badeværelse. Fra Spisestuen var der en udgang til en smal terrasse og en udvendig trappe ned.

Vi havde ikke været i huset, da vi søgte stillingen, kun set huset på lang afstand. Den dag, vi ankom med flyttelæsset var det meget tåget. De næste dage var vejret ikke meget bedre, så det var først, da vi havde boet der nogle dage, at vejret pludseligt blev klart. "Kom og se!" var der en af os der råbte. "Se, der har vi jo Himmelbjergtårnet – og vi ser endda NED på det." Hele området omkring *HIMMELBJERG GÅRDEN* var et stort fladt område med marker. Området skrånede svagt opad mod Honolulu som lå øverst. Bagved Honolulu var der en stor skov. Men flinke mennesker havde fældet en række træer, så der var en bred skakt igennem, lige præcis der, hvor man skulle kunne se Himmelbjerget og det store tårn. Plateauet med *HIMMELBJERG GÅRDEN* var i virkeligheden lidt højere end selve Himmelbjerget. Det var en stor oplevelse at vi sådan kunne se ned på Himmelbjerget.

Oppe på loftet var der plads til mit værktøjsbord, som jeg havde lavet i Humlebæk. Jeg havde også en høvlebænk, så jeg i min sparsomme fritid kunne udføre diverse arbejder med hammer og sav.

Men hverdagen var andet end hobby. Nede i hovedbygningen var der to skolestuer i gavlen mod vest. Der var ikke en væg imellem, men store døre, så man kunne lave ét stort run. Det gav visse problemer med lyden. I begge skolestuer skulle vi passe på, at holde lydniveauet ned på et acceptabelt stade.

Hver morgen åbnede vi dørene, så vi kunne synge morgensang med eleverne fra begge klasser. Det var sådan, at vi først sang en salme, så sagde vi fadervor og sluttede med en fædrelandssang. Det var mit job som førstelærer at vælge de melodier, jeg kendte og som jeg kunne synge for til, det var normalt ikke et problem. Af og til kom Torpe med til disse morgensange, og engang blandede han sig i, hvad jeg havde valgt. Ud over, at det var en meget ubehagelig og nedværdigende måde, han rettede mig på i overværelse af flokken af elever, så valgte han også en sang, som jeg ikke kendte melodien til. Jeg burde nok have sagt, at det var mig, der havde fået til opgave at vælge sangene, men så "flink" var jeg altså desværre ikke.

En anden gang, hvor jeg tørnede sammen med Torpe, var, da der lød voldsomme råb og støj fra den anden skolestue. Jeg bad 'mine' børn blive siddende stille, mens jeg gik derind for at se, hvad der var på færde. Læreren, som også boede på Honolulu, stod presset op i et hjørne, mens en dreng stod foran ham meget truende og voldsom. De andre børn syntes, det var sjovt, så de heppede på ham. Jeg tog drengen i kraven og førte ham ud af klassen. Da han ikke ville falde til ro, men fortsatte med sine voldsomme anfald, (noget han ofte var kendt for, og noget vi havde talt om på medarbejdermøderne) valgte jeg at tage ham med ind til Torpe, så han med egne øjne og ører kunne opleve drengen, når han gik amok. Jeg fortalte kort Torpe om, hvad der var sket. Drengen blev bedt om at sætte sig på en stol, og Torpe bad mig gå tilbage til min klasse. Senere kom drengen tilbage og glædesstrålende meddelte han til højre og venstre, at han havde været med Torpe i Ry, hvor de havde købt en masse ting til radio. (drengen var meget god til at bikse radiodele sammen). Jeg var rystet over Torpes pædagogik, som ikke stemte overens med det, jeg havde fornemmet, da vi var til ansættelsessamtale.

Landbruget var tidligere sat op i et ret højt niveau, og denne sommer var ikke en undtagelse. Man havde planlagt en langt større afgrøde, end der var brug for, så der var et vældigt overskud. Frandsen, der styrede gartnerafdelingen, spurgte mig en dag, om jeg havde lyst til at tage nogle tomater med hjem, for de havde alt for mange. Det ville jeg selvfølgelig gerne, så jeg fik en stor pose fuld. Det kom Torpe for øre, så han meddelte, at den 'trafik' med at 'tilrane' sig gratis frugt hermed var sluttet. Hele overskuddet af frugter skulle bringes til køkkenet, beordrede han, så man kunne behandle dem. Køkkenfolkene var fortvivlede, de kunne overhovedet ikke magte den mængde, de fik. En anden gang havde Inge spurgt Frandsen, hvor hun kunne købe nogle hyldebær. "Du kan bare gå ned ved hønsegården, der er masser, og køkkenet har meddelt, at de ikke skal bruge flere". Pludselig så Inge Torpe komme med store skridt og på afstand råbte han: "Skal du

stjæle hyldebær?" Inge svarede, at hun havde fået lov af Frandsen. Næste dag kom der besked om at alt skulle plukkes. I køkkenet var de atter fortvivlede, for de havde kogt alle de hyldebær, de mente de kunne få brug for. Pludselig havde gartneriet for mange sylteagurker. Vi blev nærmest presset til at sige ja til at modtage en portion, selvom Inge ikke var interesseret i de tykke agurker. På næste lønseddel var der trukket betaling for de 'skide' agurker.

Engang var vi kaldt til personalemøde. Vi ventede og ventede – Torpe var i Silkeborg. Da vi havde siddet der længe, besluttede vi, at når der var gået en time over mødetidspunktet, ville vi gå. Men lige før tiden var udløbet, kom Torpe ilende storsmilende og imødekommende. I øvrigt var det ikke meningen af vi skulle komme med kommentarer – Han skulle nok selv sige, hvad der skule siges – og især skulle kvinderne ikke åbne munden.

En gang kom Torpe ind i skolestuen og sagde: "Der er rod i træskogangen!" og så beordrede han mig til at gå ud med drengene, for at rydde op.

En anden gang beordrede Torpe pædagogerne til at hjælpe med at plukke frugt fra frugtbuskene, men eleverne gad ikke, så de cyklede bare rundt om de voksne og grinede af dem.

Men Torpe havde dog også ændret visse ting til det gode. Torpe var selv ret ny på 'gården', jeg tror han havde været der i ca. ½ år, da jeg blev ansat. Da jeg kom, var skolen stadig som i gamle dage. Alle eleverne kom i skole to timer om formiddagen og to timer om eftermiddagen. Skoletiden var delt op i to lige store hold. Mens det ene hold var i skole, skulle det andet hold gøre praktisk arbejde. Efter middag var det omvendt. Var vejret til det, gik 'arbejdsholdet' ofte i gang med at rive de mange og lange grusveje, som bandt alle bygningerne sammen. Hvis formiddagsholdet havde været ud og rive 'på langs', skulle eftermiddagsholdet rive 'sildebensrivning' så man kunne se, hvor langt de var kommet. Var vejret dårligt, gik eleverne i værkstederne, hvor de enten skulle flettede måtter eller binde børster. Utrolig 'spændende' opgaver, må man vist sige. Denne ordning blev heldigvis hurtigt ændret, så alle børnene var i skole om formiddagen og lidt af eftermiddagen. Resten af eftermiddagene og om aftenen var børnene på deres afdelinger, hvor de kunne lege, spille bold og dyrke andre interesser. På Gammelgård var afdelingslederen Gad Johansens kone en meget stramtandet kvinde som forlangte, at børnene hver morgen skulle vaske gulvene i sovesalene. Det var ikke *det*, drengene var forargede over, men det, at fru Gad Johansen vaskede gulvene om, når de var gået i skole. Det var nedvurdering af deres arbejde. Det fik Torpe dog sat en stopper for, heldigvis.

På Bineshjem, den afdeling der lå længst væk fra hovedbygningen, var der et flinkt afdelingsægtepar Henriksen. (Da Inge og jeg i 1997 var på *Himmelbjerggården* til jubilæet, levede Henriksen stadig, han var da fyldt 91 år) Børnene havde det faktisk godt der. Familien Henriksen havde været der i mange år, og de havde lidt svært ved de nye metoder. De havde f. eks. ikke nogen fridage, men kun fritid, mens børnene var 'på arbejde' og i skole til langt ud på eftermiddagen. Det var afdelingslederparrets opgaver at tage børnene op om morgenen og give dem morgenmad, give dem middagsmad i en time midt på dagen og så have dem igen efter kl. 17 til sengetid. Sådan havde de levet deres tilværelse i mange år. Henriksen fortalte, at hans far kun havde haft fri 1. juledag og 1. påskedag. Jeg tror kun de havde nogle enkelte fridage omkring jul og påske, men det havde de forliget sig med. Så de måtte se i øjnene, at fremtiden bød på mange nye regler.

Lillehjem var nok den af afdelingerne, som fungerede bedst efter de mere moderne systemer. Det var en kvindelig afdelingsleder, som hed Ellen Østergaard, der bestyrede denne afdeling. Hun blev senere forstander på "Barnets Hus" i Munkeup.

Og så var der hovedafdelingen. Foruden forstanderbolig, køkken, stor spisestue og to skolestuer, var der på første sal soverum for ret mange drenge. Man kom op til denne afdeling ad en ikke særlig bred terrazzotrappe. Så gik man først gennem det store baderum for at komme ind i drengenes sovesal. Martha, som stod for tøjdepotet og reparation af drengenes tøj, måtte gå gennem sovesalen, for at komme til det ene værelse, som både var hendes 'hjem' og arbejdsplads, men sådan havde hun boet i mange år.

Da vi kom, og mens drengene endnu gik i skole på skift, blev der sendt en dreng op til Inge på Honolulu for at hjælpe. Da Inge spurgte, hvad han kunne lave, svarede han: "Vaske gulve og sådan noget". Inge svarede: "Du kan gå ned med askeskuffen og hente koks – og så kan du lege med Anette"

Mens vi var på *HIMMELBJERGGÅRDEN*, kom der brandsyn, som bemærkede, at hovedbygningen var bygget af trævægge både indad og udad, men, hvad værre var, så afsløredes det også, at isoleringen *mellem* disse trævægge bestod af tørret lyng. Da Torpe erfarede det, blev alle børnene, der boede i hovedbygningen, evakueret til de tre andre afdelinger, og det skete med øjeblikkelig virkning. Torpes frygtede en brand, som kunne få uoverskuelige følger, hvis en række drenge skulle ned ad den smalle cementtrappe.

Torpe må have hørt, at jeg havde været i bedriftsværnet på Danmarks tekniske Højskole under krigen, for han spurgte, om jeg ville på et kursus, hvor jeg kunne blive bedriftsværnsleder. Det svarede jeg selvfølgelig ja tak til, så jeg kom på kursus i 8 dage, vist nok i Tinglev.

Som man har kunnet forstå, så var Torpe FORSTANDEREN med stort F. Det var ubetinget HAM der bestemte. Nu ved jeg ikke, om *Himmelbjerggården* har været 'for stor' for ham at styre, og om der var for mange gammeldags traditioner, han skulle ændre, så han var nødt til at køre frem med den hårde linie. Men han virkede som en enevældig konge. Havde jeg f. eks. fri efter frokosttid en dag, og Inge og jeg gerne ville slappe af eller tage til Silkeborg eller Gammel Rye på indkøb, kunne vi risikere, at telefonen, som virkede som at slags hustelefon, ringede: "Det er Torpe, nu kører jeg til Århus" Det var den korte besked, og så vidste jeg, at vores hyggeeftermiddag var gledet i vasken. Som førstelærer skulle jeg sørge for, at alt fungerede på hele *HIMMELBJERGGÅRDEN*. Jeg skulle simpelthen stå til rådighed i alle situationer. Dette medførte ofte, at vi, straks efter jeg var kommet hjem til Honolulu, kørte til byen, for ikke at være hjemme, hvis telefonen ringede.

Torpe respekterede heller ikke privatlivets fred. Det skete af og til, at han pludselig stod helt inde i vores stue uden at have ringet på eller banket på døren, han stod der bare og meddelte uden omsvøb, hvad han ville sige. Han var 'kongen' der ejede det hele, også vore private rum.

Bortset fra denne 'diktator', så havde vi en dejlig tid på *HIMMELBJERGGÅRDEN*. Vi havde et stort område af marken udenfor vores havegærde. Der kunne vi – det vil sige Inge – dyrke en masse grøntsager, jordbær og mange andre ting. Selvom Inge har grønne fingre, så var området for stort for hende. Inde i selve haven var der en dejlig græsplæne, hvor vi hyggede os meget på de varme sommerdage. Anette, der på dette tidspunkt var omkring 1 år, kravlede rundt som om hun ejede det hele. Sommeren var varm og skøn. Anette tumlede rundt i haven; forsynede sig med ribs og

solbær fra de mange frugtbuske. Hun var kun iført en rød solhat. Hun lignede en lille rød fluesvamp.

Tiden på *HIMMELBJERGGÅRDEN* var ensom. Navnet "Honolulu", som vores bolig hed, var ikke uden humor, for det lå længst væk. Der var to lærerlejligheder, men lærer Pallesen flyttede hurtigt. Miljøet var for hårdt for ham og hans familie. Altså boede vi alene i det store hus. Telefonen virkede kun i *HIMMELBJERGGÅRDENS* telefontid. Og der var så mørkt og ensomt, så hvis jeg løb tør for koks, turde jeg ikke gå ned i kælderen om aftenen, når jeg var alene.

Førstelærerlønningen var mindre end lærerlønningen i folkeskolen, så vores økonomi var yderst ringe. Til gengæld havde vi en kæmpekøkkenhave. Der var mange rækker jordbær, og da jeg havde sået alt, hvad der var af grøntsagsfrø, satte jeg kartofler i resten af stykket. Da vi i oktober flyttede til Åløkkegården, flyttede vi med 50 kg kartofler. Min grøntsagshave lettede lidt på det stramme budget. Alt, hvad der ellers var til overs af bønner, ærter o.s.v. blev lavet til pickles. Det er nemt lige at koge det op i eddike og opbevare det hele til sæsonen er slut, og så lave en god sennepssovs til det hele (fryser fandtes ikke) Hvor må vi have spist meget pickles !

En af de vilde udskjelser var at sætte Anette i barnevognen og gå de tre kilometer til Gl. Rye. Så vidt jeg husker, var der kun kroen og en grønthandler. Men at handle, var ikke noget problem, for der kom slagter, fiskemand og brødmand kørende lige til døren, og købmanden ringede jeg til, så kom han med varerne. "Fru Førstelærer" var en af de fine!

Men en dag lysnede det. Det var lykkedes at få hævet lønningerne i børneforsorgen betragteligt. Endda med nogen tilbagevirkende kraft. Vi kunne betale vore regninger og investere i en stationcar, en Skoda, fra den lokale bilforhandler. Det gav frihed. Når Torpe ikke beslaglagde Mogens fritid, kunne vi køre ture og opleve det smukke landskab. Men bedst var det, at vi kunne køre til Sjælland og besøge familien.

Naturen udenom *Himmelbjerggården* var også meget smuk. Da lyngen blomstrede, var vi: Inge, Anette og jeg, på en dejlig tur til nogle flotte bakker. Stedet hed Velling Koller og Vrads Sande. Foruden de mange blomstrende lyngplanter, stod der et hav af enebærbuske, et imponerende skue.

Ja, vi havde mange både spændende og hyggelige stunder, men også skræmmende oplevelser, særlig hvad angår Torpe. Så da der var gået mindre end et år, søgte vi væk fra *HIMMELBJERG GÅRDEN*. Der var opslået en stilling i Odense på et skolehjem for svagt begavede: 'sinker' som det kaldtes med et kedeligt ord. Vi fik i første omgang afslag, fordi der var en anden, der havde søgt før os., men da det viste sig, at han ikke var rigtig uddannet lærer, hjalp Torpe os med at gøre bestyrelsen for skolehjemmet opmærksom på, at de ikke kunne ansætte en ufaglært, når der var en kvalificeret ansøger til stillingen. Så selvom vi ikke ligefrem var 'vilde' med Torpe, så hjalp han os da i sidste instans. Så jeg fik stillingen som førstelærer på Åløkkegården, og lykkelige var vi.

Førstelærerlønningen var mindre end lærerlønningen i folkeskolen, så vores økonomi var yderst ringe. Til gengæld havde vi en kæmpekøkkenhave. Der var mange rækker jordbær, og da jeg havde sået alt, hvad der var af grøntsagsfrø, satte jeg kartofler i resten af stykket. Da vi i oktober flyttede til Åløkkegården, flyttede vi med 50 kg kartofler. Min grøntsagshave lettede lidt på det stramme budget. Alt, hvad der ellers var til overs af bønner, ærter o.s.v. blev lavet til pickles. Det er nemt lige at koge det op i eddike og opbevare det hele til sæsonen er slut, og så lave en god sennepssovs til det hele (fryser fandtes ikke) Hvor må vi have spist meget pickles !

En af de vilde udskjelser var at sætte Anette i barnevognen og gå de tre kilometer til Gl. Rye. Så vidt jeg husker, var der kun kroen og en grønthandler. Men at handle, var ikke noget problem, for der kom slagter, fiskemand og brødmand kørende lige til døren, og købmanden ringede jeg til, så kom han med varerne. "Fru Førstelærer" var en af de fine!

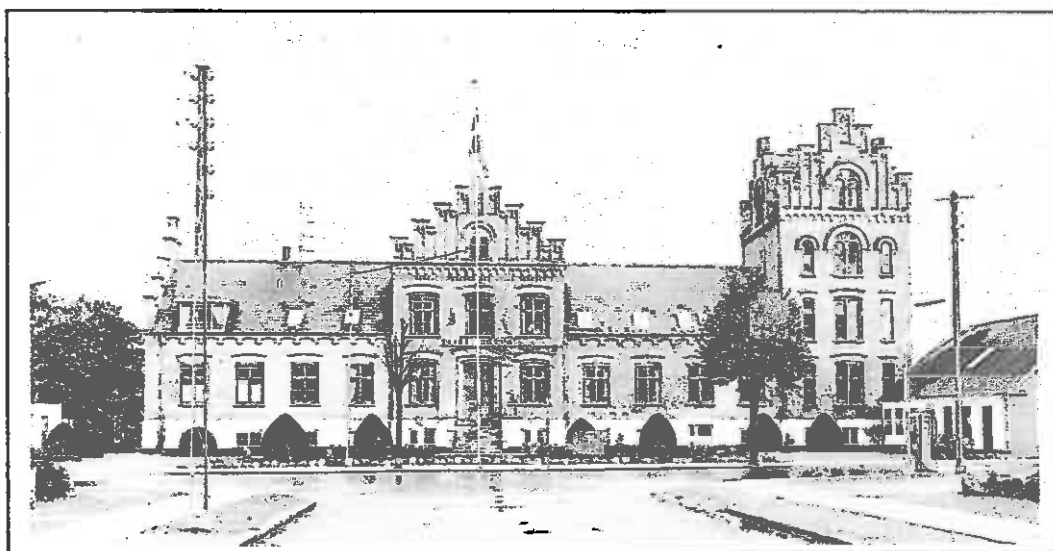
Men en dag lysnede det. Det var lykkedes at få hævet lønningerne i børneforsorgen betragteligt. Endda med nogen tilbagevirkende kraft. Vi kunne betale vore regninger og investere i en stationcar, en Skoda, fra den lokale bilforhandler. Det gav frihed. Når Torpe ikke beslaglagde Mogens fritid, kunne vi køre ture og opleve det smukke landskab. Men bedst var det, at vi kunne køre til Sjælland og besøge familien.

Naturen udenom *Himmelbjerggården* var også meget smuk. Da lyngen blomstrede, var vi: Inge, Anette og jeg, på en dejlig tur til nogle flotte bakker. Stedet hed Velling Koller og Vrads Sande. Foruden de mange blomstrende lynnplanter, stod der et hav af enebærbuske, et imponerende skue.

Ja, vi havde mange både spændende og hyggelige stunder, men også skræmmende oplevelser, særlig hvad angår Torpe. Så da der var gået mindre end et år, søgte vi væk fra *HIMMELBJERGGÅRDEN*. Der var opslået en stilling i Odense på et skolehjem for svagt begavede: 'sinker' som det kaldtes med et kedeligt ord. Vi fik i første omgang afslag, fordi der var en anden, der havde søgt før os., men da det viste sig, at han ikke var rigtig uddannet lærer, hjalp Torpe os med at gøre bestyrelsen for skolehjemmet opmærksom på, at de ikke kunne ansætte en ufaglært, når der var en kvalificeret ansøger til stillingen. Så selvom vi ikke ligefrem var 'vilde' med Torpe, så hjalp han os da i sidste instans. Så jeg fik stillingen som førstelærer på Åløkkegården, og lykkelige var vi.

ÅLØKKEGÅRDEN OG NY KONGEVEJ, ODENSE

Nov. 59 til dec. 66

ÅLØKKEGÅRDEN. Vi kom til at bo på første sal i den hvide længe til højre med vindue i gavlen ud mod haven.

Jeg så meget frem til mit kommende arbejde. Da jeg skrev om det at være lærer på en kommuneskole, skrev jeg også om 'det at opleve "normale" børn'. Jeg mente helt bestemt, at jeg *ikke* ville skille den ene slags børn ud fra den anden. På Espergærde skole havde vi vel et nogenlunde bredt udsnit af, hvordan børn kan være: nogle meget 'tunge' i oplæring, andre urolig, atter andre frække og vanskelige, men også nogle, som var nemme og gerne ville lære noget. Altså et nogenlunde bredt udsnit af 'børn i almindelighed'. Inge og jeg havde været på Baunegården, hvor børnene virkelig var meget 'behandlingstrængende', Vi havde været på Himmelbjerggården, hvor vi havde en del 'vanskelige' børn. Og nu kom vi til ÅLØKKEGÅRDEN, hvor børnene var såkaldte 'sinker'. Det er en mærkelig betegnelse, men det dækker over, at børnene er svagere begavede end 'normalt begavede' børn. Dengang, i 1950-erne, havde man intelligensprøver. Hvis man i disse prøver scorede mellem 90 og 110 point, så var man normalt begavet. Hvis eleverne havde en intelligenskvotient (som det kaldtes) på mellem 70 og 90, var de i det såkaldte 'sinkeområde', Og her i dette område lå de fleste af vore elever på ÅLØKKEGÅRDEN. Det var en ny udfordring til os at have med disse børn at gøre.

I dag - 40-50 år senere - ser vi lidt anderledes på det. Vi har kontakt med to af drengene, og de fungerer helt som andre. Måske har deres start i livet ikke været optimal - måske blev de fejlplaceret - at sætte i bås er farligt!

Forstanderen hed Børge Nielsen, men blev altid kun kaldt Lange. Hans kone hed Nete. De var begge nogle meget hyggelige mennesker, og vi fik hurtigt et godt forhold til dem begge. De havde tre børn: Finn, Aase og Inge.

Da vi ikke havde fået en lejlighed i Odense, måtte vi bo på et værelse i den gule bygning, som ses helt til højre på billedet. Det er Åløkke Alle, der går fra højre til venstre på billedet, og at der var en del trafik på vejen, fik vi at mærke. Vores værelse lå på første sal med vindue ud mod haven, altså væk fra Åløkke Alle. Kl. 5 om morgenen kom den første bybus kørende, og da vi ved Himmelbjerget var vant til en utrolig stilhed, vækkede denne støjende bus os hver morgen i et stykke tid.

Vores værelse var ikke ret stort. I gavlen var der et Vindue, hvorfra vi kunne se ud i den store have omkring ÅLØKKEGÅRDEN. Vi havde under skråvæggene på hver side vores senge. Henne i den ene skråvæg var der et stort veluxvindue. Under det stod vores store egetræsbord med et par stole, og i hjørnet stod Anettes seng. Vi havde hængt et tæppe op omkring hendes seng, så hun kunne få det lidt mørkere om aftenen. På væggen ud mod trappen, og ved siden af døren ud til den, var der et stort fast skab. På væggen overfor Anettes seng, fik jeg hængt det skab, som jeg havde lavet i Humlebæk som puslebord. Anette var nu så stor, at vi ikke behøvede et

puslebord, men vi ventede et lille nyt medlem af familien, så vi regnede med, at vi nok kom til at bruge dette puslebord. Langs samme væg, og ved fodenden af min sofa (seng), var der plads til Anettes nye legebord med skuffe, en legebænk med rum til legetøj og en lille træstol. Dette kaldte hun sit kontor.

Anette på gyngen

Som overlærer, som det hed indenfor børneforsorgen, var jeg også en slags viceforstander. Det var dog ikke noget, der voldte store problemer. Lange udfyldte fint sin plads som forstander. Men det medførte noget helt specielt hvad min løn angik. Jeg fik nemlig mere i månedsløn end Lange. Jeg tror det skyldtes, at Himmelbjerggården var et meget stort skolehjem med flere afdelinger, så lønrammerne lå på et højere niveau der. Reglerne var åbenbart sådan, at skiftede man arbejde, kunne man ikke gå ned i lønramme. Det var fint for mig, jeg fik jo flere lommepege ud af det og Lange morede sig bare over det. Et år eller to senere steg Langes lønramme, så han blev placeret et trin over mig

Hovedbygningen lignede egentlig en kirke med et tårn i den ene ende. Gik man op ad den store trappe, midt på bygningen, kom man ind i en stor hall. Forstanderparret havde deres lejlighed på første sal med en trappe fra hallen. Fra hallen var der en dør til kontoret, en til et gæsteværelse, en til nogle værelser til de større børn og en til den store spisestue. Gik man gennem spisestuen kom man til et mindre gennemgangsrum, hvorfra der dels var en dør til børnenes dagligstue med fjernsyn og andre muligheder for at hygge sig. Gik man videre gennem gennemgangsrummet kom man til en stor trappeskakt, der gik hele vejen op gennem tårnet. I stueetagen var der en dør ind til skolestuen, hvor jeg fik mit væsentligste "værksted". Der var også en dør til det store badeværelse, hvor børnene hver morgen kunne få deres morgenbrusebad. Gik man ned ad trappen, kom man ned til køkkenregionen og andre kælderfaciliteter, bl. a. et rum til drengenes støvler og andet udetøj. Der var en lang vaskerende, hvor drengene hver aften gik ned og vaskede fødderne – indtil en medarbejder spurgte "hvorfors?" Så blev denne lidt gammeldags tradition stoppet. Gik man derimod op ad trappen, kom man til de værelser, som drengene boede i, samt et værelse, som nattevagten havde som vagtlokale. Jeg havde af og til nattevagter, hvor jeg så kunne sove i dette vagtlokale. Man kunne gå en etage længere op, og gik man helt op, kom man til et lille tårnrum med udsigt til alle fire sider.

Selvom min far sagde, at Himmelbjerget var det smukkeste sted, vi havde boet, og det havde han ret i, så var det ikke med sorg, at vi forlod stedet. Ganske vist flyttede vi fra en dejlig bolig til ét stort værelse i en sidebygning til Ålækkegården. Vi delte 1. salen med tre unge drenge og badeværelse i stueetagen.

Her var der en helt anden ånd med Nete og Lange som et dejligt forstanderpar. Mogens tog morgenmad med til Anette og mig i sine mellemtimer. De to andre måltider spiste vi sammen med alle drengene og Lange i den store spisestue.

Vi havde fået lov til at lade nogle af vore møbler stå på Himmelbjerggården, indtil vi kunne få en egentlig bolig i Odense.

En dag kørte Anette og jeg derover. Jeg tror, vi manglede noget julepynt, og jeg var ved at lægge mig meget ud, så noget ventetøj havde jeg også brug for.

På hjemvejen var det blevet mørkt, og pludselig gik lyset på bilen. Jeg øjnede en benzintank længere fremme, så jeg tog Anette på armen og travede derhen, hvor jeg håbede, jeg kunne få hjælp. Desværre havde de ikke de nødvendige reservedele, så de sagde: "Du må hægte dig fast efter en lastbil, så går det nok" Det var ikke en rar tur, men Anette var et tålmodigt barn; jeg tror ikke, at jeg var specielt underholdende.

Anette havde gode tider med underboens dreng: Thomas. Han var et år ældre end Anette. Hun kaldte ham for "Das". Når drengene var i skole, havde de legepladsen for sig selv.

Mogens byggede en lille anhænger, som blev hængt på Thomas' trehjulede cykel, og så kørte han rundt på flisegangene med Anette som bagsædepassager.

Men tilbage til, hvordan vi boede.

Da vi søgte stillingen, fik vi at vide, at som lærer i Odense, ville der meget hurtigt blive tilbudt en passende lejlighed, det havde kommunen lovet. Det tilbud fik vi godt nok også, men det var helt ude i den anden ende af byen. Min vagtplan på **ÅLØKKEGÅRDEN** så i store træk sådan ud:

- a) Kalde børnene op kl. 6.45 og gøre dem i stand til morgenmaden kl. 7.15. Nogle af børnene skulle nå at komme i den kommunale skole kl. 8.
- b) Jeg havde så fri fra 7.30 til 9. I denne fritid kunne jeg gå hjem og spise morgenmad sammen med Inge og Anette..
- c) Undervisning fra kl. 9 til kl. 12,
- d) Mens børnene spiste middag, havde jeg igen fri og gik atter hjem for at spise.
- e) Fast hver hverdag havde jeg lektielæsning efter aftensmaden fra 18 til 19 med de børn, der gik i de kommunale hjælpeskoler.
- f) Nogle aftner fortsatte jeg med tilsyn med børnene til kl. 22.
- g) Hver anden uge havde jeg weekendvagter startende lørdag middag. På disse vagter spiste jeg alle måltider sammen med børnene. Jeg skulle også sørge for, at børnene kom i seng og op næste morgen. Jeg overnattede på vagtværelset.

Som man kan se, så havde jeg flere 'frivagter' i dagtimerne, og hvis jeg boede i den anden ende af byen, kunne jeg bruge en masse tid på at komme frem og tilbage, hvis jeg overhovedet kunne nå det.. Så længe, vi boede på **ÅLØKKEGÅRDEN**, kunne det gå, men vi ville gerne have vores egen lejlighed, men ikke for langt væk. Det kunne desværre ikke ordnes med kommunens mellemkomst.

April nærmede sig, og det gjorde fødselen også. Mit største problem var, hvordan vi skulle få passet Anette. "Sæt hende på optagelseshjem," sagde jordmoderen. "Aldrig i livet" svarede jeg. Her kom Lange os til hjælp. Han tilbød Mogens fri i det øjeblik, jeg skulle føde og til jeg kom hjem igen.

Skolen på Åløkkegården

I skolen havde jeg de yngste elever på **ÅLØKKEGÅRDEN**. Når de blev lidt dygtigere – og lidt ældre – blev de overført til Odense kommunes hjælpeskole som hed Overgade Skolen. Vi havde også enkelte elever, som kom på Kroggårdsskolen i Næsby, som var nabokommunen nord for Odense. På denne skole var bl. a. den senere meget omtalte tvindleder Amdi Petersen. Jeg var af og til også på denne skole, for at tale med lærerne, men det var ikke tit, for det var mest Lange, der tog disse samtaler. Men en af de gange, jeg var på Kroggårdsskolen for at tale med en lærer, kom jeg først ind i den store hall, hvor der også var en scene. Nogle børn var ved at prøve på et stykke, de skulle opføre senere. Nede i salen, foran scenen, sad Amdi Petersen nonchalant henslængt i en stol i sin fedtede og bestemt ikke nyvaskede sweater. Jeg var imponeret over hans – faktisk – dygtige måde, han med få ord kunne styre hele flokken af 'skuespillere'. Ikke så lang tid efter mit besøg på skolen, blev Amdi sagt op, fordi kommunen – og forældrene – ikke accepterede hans lurvede påklædning.

I min egen klasse havde jeg vel normalt 5 – 7 elever, så det var et behageligt antal at arbejde med. Jeg kunne lave en masse specielt fremstillede hjælpemidler til drengene, som jeg skrev en årsopgave om, da jeg nogle år senere var på Børneforsorgens fortsættelsesseminarium i København (1962-63). Jeg dupligerede den, så jeg kunne få den i mange udgaver. Årsopgaven blev til en slags bog på 56 maskinskrivne sider med mange tegninger af, hvordan hjælpemidlerne så ud, og hvordan de blev brugt. Læs bogen der hedder: **Hjælpemidler i dansk**, så behøver jeg ikke at

bruge en masse plads her i min SAGA. Men ud over de ting, man kan læse om i min bog om hjælpemidler, kan jeg fortælle, at vi på **ÅLØKKEGÅRDEN** lavede en avis. Eleverne kunne skrive et lille stykke om, hvad de lavede i fritiden, lave et interview med Lange eller en af medarbejderne eller noget helt andet, det var helt op til den enkelte, hvad han ville lave. Kort eller langt, som de nu syntes. Jeg skrev det så af på skrivemaskine, så vi kunne lave flere aftryk af det. Vi kaldte avisen: **Åløkkenyt**. Drengene kunne også selv tegne en tegning, hvis de ville. Vi lavede ikke avisen hver måned, men når vi havde lyst.

Jeg havde en elev, som havde meget vanskeligt ved at sige, hvad tallene hed. At for eks. *syvogtyve* var det samme som 27 forstod han ikke, han skrev tallet som 72, for syv kom jo først. Han var relativ god til at regne, altså lægge sammen og trække fra, men hvad tallene hed, virkede helt uoverkommeligt. Da jeg i en lang periode havde prøvet at lære ham, at 27 hed syvogtyve, sagde jeg til ham: "I Sverige siger man totisyv, så for fremtiden taler vi svensk, når vi siger tallene." Jeg skrev tre fire tal på tavlen, f. eks. 63 og sagde: sekstitre, 98 og sagde nitiotte. Så skrev jeg 52 på tavlen og spurgte, hvad det hed? Det hedder *femtito*, svarede han omgående. Jeg havde ingen betænkeligheder med at lære ham denne måde at udtale tallene på, dels vil de fleste danskere kunne forstå det, dels benytter vi denne tale/skrive-måde, når vi udfylder en check eller et girokort.

En af mine elever kom fra Esbjerg. Han talte med jysk dialekt. Ikke meget, men det fornægtede sig ikke, at han kom fra Jylland. Han havde et problem. Han sagde altid: *jen* til alt, uanset om det var et fælleskøns- eller intetkønsord. Han sagde altid *jen hus* og *jen bil*. Det var ligegyldigt hvor mange gange jeg sagde: Det hedder *et hus* og *en bil*. Til sidst lod jeg han sige det, som han ville, der var andre ting, der var mere vigtigt at lære ham.

Jens havde en sweater med hjemmefra, som han elskede. Da den var blevet både for lille og for slidt, syede Nete et tøjdyr af den, så var Jens glad igen

Når man underviser svagt begavede børn, må man gerne tage utraditionelle metoder i brug, bare man opnår det rette resultat i sidste ende.

Alle drengene var meget specielle. Vi havde en halvstor dreng, jeg husker ikke, hvad han hed, men han kunne få de voldsomste aggressive udbrud. Han var virkelig syg. En eftermiddag, hvor jeg havde vagt, gik han amok. Mest mod sig selv, for han stod og slog sin pande ned i et varmeapparat, og han slog virkelig hårdt. Jeg måtte fiksere ham, så han ikke gjorde mere skade på sig selv, men det var vanskeligt. Jeg fik ham med hen til en stol, hvor jeg satte mig med ham foran med ryggen til mig. Jeg slog mine ben rundt om hans ben, så han ikke kunne sparke, og hans arme holdt jeg krydset foran ham ved at holde hans højre hånd med min venstre og omvendt. Det eneste

jeg havde svært ved at styre, var hans hoved. Han prøvede hele tiden at 'nakke' mig. Heldigvis kom Lange forbi, så han kunne vurdere, om jeg var for hård ved ham eller om det var en nødvendig metode. Han kendte selvfølgelig også drengen og hans meget voldsomme temperament, så han godtog fuldt ud min metode. Episoden fik det til følge, at drengen blev flyttet til en anden institution, hvor de kan magte børn, med disse vanskeligheder.

At børnene ofte ikke havde det store overblik over, hvordan verden er sat sammen viser følgende lille historie. En af de større drenge, Karsten Andersen hed han, havde familie i København, som han gerne ville besøge. Han gik til Lange for at få penge fra sine lommepenge til billet til København. "Det har du slet ikke råd til, en togbillet koster mere, end du har på kontoen" sagde Lange. "Jamen jeg kan da cykle, det koster da ikke noget" "Jo, for du skal betale for færgebilletten". "Nå, - - - jamen så kan jeg da bare køre udenom." Han vidste, at der var en bro til Jylland, men havde ingen fornemmelse af, hvor langt han skule køre rundt om Østersøen for at nå til Malmø, og så skule han jo alligevel betale for færgen.

Drengene kunne også komme med sjove bemærkninger. Mange kender det lidt vulgære udtryk: 'Og hvis, og hvis, min røv er spids', men Eigil fortsatte med: 'så går der hul i stolen'.

I en periode var støjniveauet meget højt. Børnene talte ikke sammen, de råbte til hinanden, og når vi som pædagoger skule sige noget til dem, måtte vi også bruge de kraftige stemmer. Problemet var nok kommet gradvis, men på et personalemøde, hvor vi drøftede problemer, enedes vi om, at vi for fremtiden ville tale med *meget lave* stemmer. Vi tvivlede i starten på, at det ville virke, men det gjorde det faktisk. Børnene satte støjniveauet ned, så de kunne høre, hvad vi sagde til dem.

Lange havde længe haft et ønske om at lave en udslusningsafdeling for seks konfirmerede drenge. Han fandt en velegnet villa på Ny Kongevej. 5 minutters gang fra ALØKKEGARDEN. Tiden gik, vi ventede på grønt lys fra Børnedirektoratet. Så kom det forløsende øjeblik. Direktør Horsten fra Direktoratet kom og gav grønt lys for huset på Ny Kongevej. 1. oktober 1960 flyttede vi ind på 1. sal. Der havde vi tre rum og bad i kælderen. Det ene værelse blev til soveværelse, det andet til stue og det tredje til flytterod. Nu havde vi fået det hele fra Himmelbjerggården. Vi havde ikke alverdens møbler, men bl. a. lå alle bøger i stakke på gulvet

Drengene på Ny Kongevej

Førstesalen blev kun godkendt til 4 elever. Der blev lavet fire pæne værelser og en lille spisestue. Det blev min opgave at få drengene op og på arbejde. Jeg skule også lave morgenmaden til dem. Middagsmad og aftensmad fik de på ALØKKEGARDEN, men de skule drikke aftenscaffen på Ny Kongevej, de skule gradvis 'løsrives' fra den store institution, så jeg skule sørge for lidt kage til dem. Desuden skule de være hjemme kl. 22., hvor jeg slukkede og lukkede.

Da vi mange år senere fik besøg af Tom Silde, var det første han sagde til mig: "Du forbød mig at gå til en fodboldkamp". Han kom næsten hver aften for sent hjem, så jeg måtte give ham en lærestreg.

Jeg sorterede deres vasketøj, så jeg kunne styre, at de fik skiftet underhylere og sokker. og så kom jeg det over til GARDEN, hvor det blev vasket. Drengene fik tøjpenge, som jeg hjalp dem med at administrere. ALØKKEGARDEN lagde stor vægt på, at drengene altid var pæne i tøjet, og dette skulle jo lære dem en frigørelsesproces fra børnehjemsmiljøet, hvor tingene i modsætning til private hjem, bare kommer mere eller mindre af sig selv. Ny Kongevej var Danmarks første udslusningsafdeling.

Vi havde en lille problem, drengene huskede aldrig at slukke lyset på trappen, det kostede penge til unødigt strøm. Jeg regnede ud, hvor mange penge, vi brugte i strøm alene på trappen. Og så undersøgte jeg, hvad det ville koste at få en elektriker til at sætte 'Columbustryk', som efter nogle minutter selv slukker for strømmen. Mine beregninger fandt ud af, at på ca. to år var udgiften til Columbustrykkene tjent ind. Jeg gik til Lange med beregningerne, som Lange syntes var meget interessante, men pengene skulle tages af 'vedligeholdelsesbudgettet', og der var ikke så mange penge på denne konto. Og da strøm (og i øvrigt også olie til opvarmning) ikke var bundet af et godkendt budget, syntes Lange vi skulle lade tingene være. "Hvis der går en rude i stykker, eller et dørhåndtag knækker, skal tingene jo laves!" var Langes konklusion. Vi var dog rørende enige om, at den form for lovgivning var helt hen i vejret.

En lille pudsig ting vedr. økonomi, og hvordan den er – eller i hvert fald var - strikket sammen indenfor børneforsorgen, oplevede jeg lidt senere. Vi nærmede os jul og årsskifte. Lange kom ind til mig i skolen og sagde, at han havde alt for mange penge på skolekontoen, om der ikke var noget til skolen, jeg manglede. "Jo", svarede jeg, "Jeg vil da gerne have en filmfremviser." "Det kan du ikke få på skolebudgettet, men vi kan da søge en særbevilling." Så gik jeg i skabe og skuffer for at finde ting, som jeg manglede. Jeg syntes ikke, det var så meget, men stilehefter, regnebøger og blyanter kan man da altid få brug for, så jeg fik lagrene fyldt grundigt op. Efter Nytår, da det nye regnskabsår var begyndt fik jeg en filmfremviser !!!!

På et tidspunkt var Anette og Birgitte vokset ud af deres børnesenge, som også var en gave fra Faster. Vi anskaffede derfor køjesenge, for at spare på pladsen. Vi morede os lidt over, at Anette, som lå i overkøjen, altid sagde: "Mor, må jeg komme ned til dig?" mens Birgitte sagde: "Nu kommer jeg" Efter min ringe pædagogiske konstatering er børns væsentligste karaktertræk markeret allerede fra fødslen.

Så kom den tid, hvor Mogens skulle på Den Sociale Skole i København i 10 måneder.

Vi gjorde alt for at det skulle ske så lempeligt som muligt for Anette og Birgitte. Mogens kom hjem hver anden weekend. Vi telefonerede og skrev, men økonomien var endnu engang stram. Mogens skulle bo på et kollektivværelse i København og vi skulle betale for vikar for Mogens, til trods for, at det var et krav, at han som viceforstander havde dette 10-måneders kursus.

Vi havde en stor garage, og et år var der en solsort, der havde fundet på at bygge sin rede lige over vores bil. Vi lod selvfølgelig fuglen blive, det var da et hyggeligt bekendtskab, noget den sikkert også selv fornemmede, for den var *aldrig* bange for os. Vi kunne gå ud i garagen, starte bilen og køre, eller komme hjem med den igen, fuglen blev liggende på æggene og så ned på os. Da ungerne var kommet ud af æggene, blev de fodret af begge forældre, uden at de tog notits af os.

Da Birgitte var ca. 2- 3 år, havde hun en masse fantasier, som hun fortalte om i tide og utide. En af fantasiene var, at hun havde en flok 'løver', som hun altid skulle have med, hvis vi lukkede døren for hurtigt, næsten skreg hun: 'jeg skal da have de sidste løver med!' Jeg har tit tænkt på disse 'fantasier', som måske slet ikke har været fantasier, men hendes virkelige fornemmelse af noget, hun kaldte 'løver'. Når jeg tænker på islændinge, som kan fornemme trolde, gnomer, alfer og mange andre ting, så har Birgitte sikkert haft de samme

forestillinger. Vi har sikkert syntes det var morsomt, men i det lange løb har vi nok sagt, at 'det pjat' vil vi ikke høre længere, og vi har så ødelagt den mulighed, hun har haft, som islændingene har.

I TULINIUS-SAGAEN 1. DEL fortæller jeg om Aves (min islandske morfar) bror, Axel, som på et besøg hos os på Taffelbys Alle i Hellerup 'talte' med sin far, mens vi andre sad og så måbende til. Har vi ødelagt Birgittes muligheder ved at sige: "Hold så op med det pjat", eller har hun det ubevidst stadig?

Haven omkring **ÅLØKKEGÅRDEN**

Som nævnt, var haven faktisk som en ret stor men smal park. Øverst ved hovedbygningen var der græs og prydblomster, og en lille legeplads med et par gynger og en stor flot karrusel, som børnene havde megen fornøjelse af. Længere nede var der 'gartneri' med en række grøntsager. Det var Fisker, som passede det hele, og det var han god til.

Nederst var skrammelpladsen.. Der var en bygning langs hegnet til naboerne til venstre (set fra hovedbygningen). Der passede Fisker også en dejlig hest.

Rundt langs hele haven var der mange villaer, men nederst var der også nogle etageejendomme. Det kunne enkelte gange skabe lidt problemer, særlig nede i hjørnet, hvor skrammellegepladsen lå. Når vore drenge arbejdede flittigt med hamre og save, kunne det genere naboerne noget, men jeg synes ikke, det var de helt store problemer, der opstod. Hvis Lange fik klager, afviste han dem altid venligt men bestemt med, at **ÅLØKKEGÅRDEN** havde ligget der først.

Skrammelpladsen.

Længst nede var der, som sagt, indrettet en skrammelplads, hvor drengene kunne bygge huse og huler. At nogle planter næsten ikke er til at udrydde, fik vi et klart bevis på her. Mellem huse og hytter var der nogle nedtrampede stier. Men lige hvor meget ungerne løb og trampede på disse stier, så voksede der rabarber op mellem grus og sten. I sommerferien, hvor drengene var på sommerlejr, fik planterne lov til at vokse, men da ungerne kom tilbage, var det slut med 'friheden' for rabarberne, men næste år var de der igen. Utroligt.

Et år havde vi en meget dygtig praktikant. Hun hed Inger Thormann. Hun havde et virkelig godt tag på ungerne, og hun fik organiseret rigtig mange ting på skrammelpladsen. Jeg tror ikke den har været så flot, som i den tid, hun stod for det. Hun blev senere en meget dygtig psykolog.

Lille Solborg

Hvert år i sommerferien kom alle børnene en tur i sommerlejr. De boede på Lille Solborg, som ligger ved Vig i Nordvestsjælland ikke så langt fra Fårevejle.

Det første år, vi var på **ÅLØKKEGÅRDEN**, var Lange selv med i Lille Solborg, mens vi passede haven – og navnlig jordbærrene – og nogle få store drenge, som vi skulle sørge for fik mad, men ellers var de så store og på arbejde, så de var ikke et problem for os.

Men det næste år, var det så vores tur til at tage på sommerlejren.

Jeg kørte med toget sammen med alle børnene og nogle pædagoger fra Odense til Vig station, sikkert med skift i Slagelse og måske også i Holbæk. Vi skulle også sejle over Storebælt med færgen. Jeg husker, at jeg var meget spændt på, om vi kunne holde styr på alle 'ungerne' mens vi sejlede. Men det gik utrolig fint. En af de voksne sad et bestemt sted, som børnene fik at se, og så gik de og de andre pædagoger ellers rundt i små grupper, og da vi nærmede os Korsør, samledes alle, og så kunne vi finde ned i jernbanevognen på vogndækket.

Inge og pigerne kørte i vores bil med en mægtig oppakning, både en del af drengenes tøj, men mest af vores eget. På tagbagagebæreren havde vi vores legevogn surret fast.

Selve Lille Solborg var en ret primitiv træbygning, men fin nok til os. Der lå også en Store Solborg lige ved siden af. Jeg tror begge hytter tilhørte Spejderkorpsen, og **ÅLØKKEGÅRDEN** lejede så den lille af bygningerne

Det lå ikke i luften, at jeg kunne sige nej, da Lange bad mig om at lave mad på sommerlejren. Jeg var nok betænkelig. Birgitte var kun godt et år, og jeg havde aldrig lavet mad til så mange mennesker. Endnu større blev chokket, da vi kom til stedet. Soverummene til de voksne var små og havde cementgulve, og vi havde to små børn. Vi måtte sætte Birgittes lift på en frugtkasse, men det ændrede ikke på, at hun fik voldsom tynd mave.

I køkkenet var der et gammeldags komfur, for enden af komfuret stod en kosan gasflaske og et gasapparat, som jeg absolut ikke turde bruge. Hvordan jeg fik lavet mad, aner jeg ikke, men det gik også galt et par gange. En dag skulle jeg varme en gryde med gullasch, og den brændte altså på!! Vi havde lige fået tilsendt en sæk ærter fra Gården. Den hældte vi ud på bordet til drengene og sagde: "spis, mens vi smører mellemadder". Den anden gang brændte jeg mælken til buddingen. Men jeg havde 'Bette' ~ Inger Thormann ~ Hun var alle tiders. Hun mistede aldrig sit gode humør. Trængte Birgitte til at blive skiftet, og jeg stod og svedte ved gryderne, snuppede Bette Birgitte.

Vi havde det meget fornøjeligt. F. eks. lavede vi hver dag et nyt vers til vores *Solborgsang*, som vi sang hver aften efter aftensmaden. Bedst var det, hvis en eller anden, stor eller lille, havde dummet sig i dagens løb; omkvædet var: "Av, det var en værre en!". Også her var Inger uundværlig med sit gode humør og store energi.

Vi havde vores legevogn med. Vi havde lavet et slags telt, så det blev en prærievogn. Her kunne Birgitte hver dag sove til middag udendørs, skærmet af solens stråler. Både Anette og Birgitte kunne køres til stranden i den. Turen til stranden var ikke så lang, men for små ben kunne den virke lang, og der var flere drenge, der gerne ville trække legevognen, når vi alle skulle ned og bade. Det var et dejligt område og stranden var perfekt: flot strand og meget fladvandet kyst, virkelig meget børnevenlig.

En af de første dage vi var på Solborg, måtte jeg køre til Vig, for Anette ville have badebukser ligesom drengene. Hun fik et par gule med brune striber. Hun var, trods sine kun tre år, utrolig flink til bare at være med i dagligdagen blandt drengene.

Vi var på en dejlig busudflugt op til spidsen af Sjællands Odde. På vejen stoppede vi op ved en jernalder gravhøj, Gniben, hvor vi -- hvis vi huskede at dukke hovederne godt - kunne komme ind i selve gravhøjen. Vi var også ude med en fiskerkutter fra Odden Havn. Vi var så højt oppe på Odden, som vi kunne, men øverst oppe havde militæret en observationspost, og der kunne vi selvfølgelig ikke komme ind.

Men alting får en ende, og efter 14 dage drog vi atter tilbage til **ÅLØKKEGÅRDEN**. Uden Bette var det aldrig gået, og vi havde trods besværlighederne 14 sjove og gode dage. Det var vist oven i købet langt bedre end at plukke 100 kg jordbær og få dem syltet.

Fastelavn.

Der blev hvert år holdt fastelavnsfest, hvor alle, børn som voksne, var klædt ud. Tønden var hængt i sløjdsalen, mens selve festen blev holdt inde i det store lokale, som var i den bygning der lå vis a vis det hus, vi boede i i starten.. Lange og Nete og deres datter Inge, var altid med også.

Julen

På **ÅLØKKEGÅRDEN** havde Nete en sjov juleleg. Der var oppe under taget et langt luftrum. Det var lavloftet og ret skummelt. Nete fortalte børnene, at der boede en nisse deroppe, og at hun satte risengrød til nissen. Det var der så altid nogle af børnene, der gerne ville opleve, så hun lavede en pæn portion risengrød med smørklat og kanel, så tog hun nogle af drengene med op, så de kunne se, hvor hun satte skålen. Næste morgen tog hun drengene med op, så de kunne se, at nissen *havde* spist grøden. Hver morgen hang der en nissehue på en af drengenes senge. I den var der en 'julekalendergave'. Når drengen havde set gaven, skulle han gå op ad lofttrappen, smide nissehuen ind på gulvet og råbe: "Tak for gaven, Nisse!"

Selve juleaften var Inge og jeg aldrig med til. Vi havde en aftale med Lange om, at han og Nete fejrede en stille jul med de børn, som ikke var hjemme på juleferie. Men så holdt de fri nytårsaften, hvor det var Inges og min tur til at styre løjerne. Og det gjorde vi med glæde.

Men en egentlig julefest blev der dog afholdt en eftermiddag kort før jul. Alle, voksne som børn mødte op til denne fest i det store lokale i bygningen, hvor det store juletræ stod med lysene tændt midt på gulvet, der svagt skimtes helt ude i kanten til venstre på det store billede. Der blev danset rundt om juletræet, og der var gaver til alle børnene. Anette og Birgitte deltog med stor glæde.

Nytårsaften.

Vi havde, som nævnt, lavet den fine aftale med Nete og Lange, at de altid holdt jul med børnene på **ÅLØKKEGÅRDEN**, og så holdt vi nytårsfest for børnene. Det er muligt Inge kan huske mere af, hvordan nytårsfesten blev afviklet, men én ting husker jeg: Vi ville *ikke* selv fyre nytårsraketter af, da det kunne være farligt for børnene, men hen på aftenen – vel omkring 21-tiden – tog vi overtøj på og gik en lang tur ind i Odense for at se al nytårsfyrværkeriet, som andre

fyrede af. Det var faktisk en glimrende ide, børnene nød det, husker jeg. Vi satsede på at være tilbage, så vi var på **ÅLØKKEGÅRDEN** ved midnatstid.

Konfirmationer.

Lange var ikke selv meget for de kirkelige handlinger, og den 'tro' måtte han selvfølgelig gerne have, men de børn, der gerne ville konfirmeres, fik selvfølgelig lov til det. Der var blot ét problem, drengene skulle i forberedelsestiden komme i kirken næsten hver søndag, og det var hverken Lange eller Nete meget for. Drengene måtte selvfølgelig gerne gå derhen, men Lange og Nete ønskede ikke at følge dem. Inge foreslog så, at hun ville ledsage børnene. Hun syntes det var synd for drengene, at de ikke havde nogen af følges med. Om det var hver søndag, husker jeg ikke. Kirken, der hed Hans Tausens Kirke, lå ikke ret langt fra Ny Kongevej, ned af Kong Georgs vej. Jeg gik også til alters med drengene, hvis de ønskede det. Jeg husker også, at jeg var med til Freddys barnedåb søndagen før han skulle konfirmeres..

På selve dagen var forældrene til konfirmanderne inviteret med til middagen, som var kl. 12 efter konfirmationen i kirken. Det var meget sjældent vi så disse forældre, og der var da også enkelte af drengene, som ikke fik besøg. I det hele taget var kontakten med forældrene meget lille, - for lille, synes jeg.

Bambi

Da Anette blev skolepige, blev hendes verden lidt større. Lige før man kom ind i selve Odense by, lå der på hjørnet af Ruggårdsvej og Jernbanevej en stor legetøjsforretning. Hertil gik Anette for første gang alene og købte en fødselsdagsgave til mig. En lille bambi, som stadig står i legetøjskabet.

Vi deltog meget i livet på Gården: jul, fastelavn, konfirmationer og måske en eftermiddag, hvor Mogens havde weekendvagt (der gik fra lørdag til søndag aften). Til en konfirmation havde jeg lavet krøller i Anettes

hår. Da vi kom til Gården, sagde Anette til Nete: "Jeg er Anette, selvom jeg har krøller"

Vi kunne også køre til den lille zoologiske have, der især havde en god legeplads. Eller vi kunne køre til Langesø, hvor vi kunne lege i skoven eller fodre ænder ved søen.

Af og til kørte vi til Ejvind og Grethe Konradsen. Ejvind var, som spejderleder, ofte væk i weekenderne. Anette og Lisbeth var jævnaldrende ligesom Birgitte og Peter var det, og mens de legede, kunne Grethe og jeg snakke i fred og ro.

Selvom vi havde gode år, kom tiden, hvor vi syntes, at vi skulle videre, og det skulle helst være inden pigerne mistede for mange skolevenner. I 1966 søgte vi og fik stillingen som forstanderpar på Julemærkehjemmet i Skælskør. "Hvor er det, vi skal hen?" spurgte Birgitte. "Til Skælskør - tænk på 'selv skør'", svarede jeg. Næste dag siger hun: "Hvad var det nu det hedder? Tossedede piger?" Hun lærte dog snart, at det hed Skælskør.

Hun glemte ret hurtigt 'den fynske dialekt', men lærte heldigvis aldrig at tale det 'Sydsjææællaaandske'

Da vi skulle flytte fra Ny Kongevej til Julemærkehjemmet, var det et rædsomt uvejr, storm og slud. Pigerne var hos Helle og Lene, mens flyttefolkene bragte vore møbler ud i flyttebilen. Da flyttemændene kørte, sagde de: "Nu kan vi ikke have mere, I må selv tage resten med i jeres bil." Vi smed resten ind i bilen. Den var stoppet næsten til bristepunktet. Da alt var

pakket, og vi skulle sige farvel til de store drenge fra første sal, kom de med deres akvarium, hvor de havde en halvstor sumpskildpadde, som de gav os som afskedsgave. Det var sødt af dem. Det var altså den ting, som drengene havde haft stående under et lagen oppe på deres fællesstue, og hvor Inge havde fået strenge ordre til ikke at kigge. Inge havde dog set, at der havde hængt en død sild udenfor vinduet, sikkert har drengene brugt bidder af den til mad til sumpskildpadden. Vi takkede selvfølgelig mange gange for gaven, men hvor skulle vi have den i bilen. Inge måtte, så vidt jeg husker, sidde med akvariet på skødet. Da Poul sagde farvel, sagde han: "Husk, at man kun er på Julemærkehjem i tre måneder!"

I Christensens garage kunne vi så binde en hel masse på tagbagagebæreren, mens vi stod i tørvejr, vi skulle jo også gerne have plads til pigerne.

Færgerne var indstillet på grund af stormvejret, men endelig ved 23-tiden fik vi at vide, at vi kunne få plads på den sidste færge til Sjælland.

Sådan sluttede vores 7 år i Odense.

Efter otte dejlige år på Ålækkegården, syntes vi, det var på tide at se andre græsgange. "Nu må vi se at komme videre, hvis vi ikke skal blive hængende her på Ålækkegården resten af vores liv."

Og så en dag så vi en annonce, hvor et JULEMÆRKEHJEM på Sjælland søgte en forstander. Og hvor på Sjælland?, Jo, i Skælskør, men hvor ligger Skælskør? Vi vidste, at der var noget, der hed Skælskør Frugtplantage, men hvad ellers? Vi kiggede på landkort og fandt en lille by ved en blå fjord. Første gang, vi skulle se stedet, kørte vi forsigtigt fra Korsør og sydpå, så langt fra alfarvej havde vi vist aldrig været før i Gamle Danmark. Stedet tiltalte os straks. JULEMÆRKEHJEMMET var helt nyt, ca. 4 år gammelt. Landskabet omkring tiltalte os også straks. Selve byen Skælskør tror jeg ikke vi fik et indtryk af, første gang vi var i området. Det var en større institution end Ålækkegården. Der var tre afdelinger med i alt 44 drenge og mange medarbejdere, så det ville blive noget af en udfordring for os, hvis vi fik stillingen.

Vi valgte at ansøge stillingen. Vi var heldige, for vi blev bedt om at komme til samtale med julemærkekomiteen på Julemærkekontoret i København.

Formanden: baron Wedel-Wedelsborg var amtsborgmester i daværende Sorø amt. Han viste sig et være et utrolig flinkt menneske. De andre medlemmer var også utrolig flinke, så samtalen var ikke ubehagelig overhovedet. Jeg tror vi på mødet fik oplyst, eller i alt fald få dage senere, at vi var antaget pr 1. december 1966, så vi kunne ånde lettet op. En ting, der glædede mig meget var, da de fortalte, at regnskabet fuldt ud skulle styres af forstanderen. Systemet var sådan, at forstanderen hvert år skulle lægge et årsbudget for alle posterne på regnskabet. Dette budget skulle så godkendes af julemærkekomiteen, og når det var sket, så var det forstanderens opgave at få det samlede budget til at stemme ved årets afslutning. Det var altså kun det samlede budget, som ikke

måtte overskrides, jeg måtte gerne flytte rundt på enkelte poster i årets løb. Det var helt nyt for mig. Da jeg under Åløkkegården omtalte elforbruget på trappen på Ny Kongevej, kunne Lange ikke flytte penge fra en konto til en anden. Havde han kunnet gøre det, havde vi fået 'Columbustryk' på trappen, og jeg havde fået lidt færre penge på min skolekonto, så jeg ikke behøvede at købe 'tonsvis' af stulebøger og blyanter, som jeg egentlig ikke behøvede. I det statslige regi var der en højest mærkelig ordning, som sagde, at det budget, der var lagt, også skulle bruges, ellers risikerede man at få budgetposten reduceret næste år. Alle kender sikkert det, at militæret i Danmark brænder en mængde benzin af, ved at køre en masse ture rundt på landevejene den sidste måned inden regnskabsåret rinder ud, for hvis pengene ikke blev brugt, ville de få færre midler til benzin det næste år. En fuldstændig tåbelig måde at styre et regnskab på. Men på JULEMÆRKEHJEMMET kunne vi flytte penge fra en konto, som vi ikke kunne bruge op, til en anden, som havde 'smal Hals', bare slutresultat på det samløbe budget ikke blev overskredet. Hvis der i årets løb kom uforudsete udgifter af en vis størrelse, kunne vi dog søge om en tillægsbevilling.

Vores nye hverdag!

Og så skulle vi begynde på nogle helt nye opgaver. Inge skulle primært tage sig af køkken- og rengøringsfaciliteterne.

Inge og Dagny

Hvordan er det for en pædagog og almindelig husmor pludselig at skulle være leder af alt det praktiske på en stor institution? Heldigvis var det hele godt organiseret, så jeg kunne begynde med at observere. Køkkenlederen, Dagny, var til stor hjælp for mig, og hun var samtidig et respekteret menneske af alle på JULEMÆRKEHJEMMET.

Der var ingen tvivl om, at jeg blev prøvet af, om jeg kunne klare opståede problemer.

Stille og roligt måtte jeg prøve at ændre tingene, som jeg syntes, det skulle være og også skabe vore egne traditioner både i det daglige og ved festlige lejligheder.

Vi havde fem rengøringsassistenter. En ved hvert afsnit. Jeg allierede mig med Karen Petersen, der havde været med fra starten. Sammen lagde vi en perfekt rengøringsplan, men også med luft til at der kunne småsnakkes lidt med et barn, der måske gerne ville have læst et brev hjemmefra en ekstra gang. Jeg ansatte kun børnevenlige damer. I øvrigt havde vi ikke megen udskiftning. Det var attraktivt at være på JULEMÆRKEHJEMMET i modsætning til f. eks. skolerengøring.

Engang kom damerne i samlet flok, de havde fundet ud af, at de ikke ville gøre hovedrent. "Fint" sagde jeg. "Vi hyrer et rengøringsselskab, og så er I arbejdsledere på hvert jeres afsnit." Aldrig var de fremmede damer kommet i gang, før "mine damer" kom igen. Det blev sandelig ikke gjort, som de plejede, sagde de. "Jamen, så må I jo sige noget til dem, I er jo lederne!" Næste år talte vi ikke om, hvem der skulle gøre hovedrent.

Damernes arbejdstid var god: fra 7 til 12 med ½ times kaffepause i deres frokoststue, og fri i weekenden.

I vaskekælderen var der to damer. Jeg fandt hurtigt ud af, at det var besværligt med små numre på håndklæder og sengetøj. I stedet for indførte jeg farver, så hver afdeling havde sin farve. Det resulterede i, at afdelingerne også brugte farverne på f. eks. værktøj og køkkengrej. Nu var det nemt at finde de ting, som havde forvildet sig et forkert sted hen.

Foruden vask og reparation af tøj, skulle 'sydamerne' vaske og lægge de nye børns tøj i poser, så det lå klar til børnene skulle hjem. Og så skulle de sy numre i det tøj, børnene fik at gå i, mens de var hos os. De fik: sweater, anorak, hue, vanter og to par sokker. Desuden fik de hjemme- og udesko, som var deres under opholdet. Det andet tøj lå fordelt i størrelser på depotet,

men ofte havde børnene nogle bestemte skjorter eller bluser, som de valgte. Det skete, at et barn havde laset undertøj eller hullede strømper, som vi stille byttede ud til hjemrejsen.

En gang var der en stor, kraftig dreng, der havde tabt sig rigtig flot. Vi kørte i byen og købte et par flotte cowboybukser. Han var lykkelig og sagde: "Nu er jeg da fri for at gå i min fars afklippede bukser"

Hvordan det gik, da børnene kom til at gå i deres eget tøj, husker jeg ikke, det var i slutningen af min tid. Der har været både fordele og ulemper.

I køkkenet havde vi en køkkenleder, en køkkenassistent samt en 1. års og en 2. års køkkenlederelev. Jeg syntes, at det var vigtigt at være med til at uddanne de unge. Jeg var i en årrække med i bestyrelsen i *Fællesudvalget for køkkenlederuddannelsen*.

Der var nok at gøre i køkkenet. Foruden den almindelige mad, skulle der laves "1000 calories mad" til 'slankerne'. Når vi havde muslimere, skulle maden være uden svinekød. Desuden var det en ny udfordring med et par diabetesbørn og en glutenfri dreng.

Degn rejste efter vores første 8 år. Det var lidt skræmmende og jeg måtte igennem forskellige personer, indtil vi fik Doris, som var rigtig dygtig. Fordelen var, at jeg kunne ændre nogle ting. Bl. a. indførte jeg vand til middagsmaden. Det mente Degn var noget pjat, så sådan er der aldrig noget galt, der ikke er godt for noget.

Ganske vist var jeg ansat som husholdningsleder uden nogen form for erfaring for storhusholdning, men jeg deltog jævnlige i kurser gennem fagforeningen SL og firmaet Blumøller, så efterhånden fik jeg samlet både viden og en stak kursusbeviser. Men jeg havde min uddannelse og erfaring som børnehavepædagog, og den ville jeg gerne bruge. Som definition skal forstanderkoner helst ikke blande sig, men pædagogerne godtog, at jeg var legetante til fastelavn, jul og skovture, og at min symaskine snurrede, når der skulle sys dragter til Sct. Hans-skuespillene. Mine børnehavelege som: "Katten efter musen", "Sækkevæddeløb" o. s. v. faldt i god jord hos selv de skrappe drenge; her kunne alle være med.

Hver dag havde jeg 'åbent hus' i lægeværelset. Selv den mindste lille røde prik kunne bruges som adgangstegn. Ikke alle pædagogerne havde forståelse for det, men lidt opmærksomhed, lidt omsorg og et plaster havde mange børn brug for. Det var ret banalt med fodvorter, sår og mange dårlige ører, som overlæge Dyggve, der fungerede som skolelæge, henviste til mig. Alle de akutte ting tog Jørgen Borring sig af. Hos Eva og Jørgen havde vi den bedste lægeservice, man kunne tænke sig. Børn kan vænne sig til at de konstant har ondt måske i ørene, men at få det ordnet gavtede hele deres velbefindende. Vi havde et fint samarbejde med øre-næse-halsafdelingen i Slagelse og senere ørelæge Vermuth. De vidste, at der skulle handles indenfor tre måneder.

En af de store drenge kunne næsten ikke gå, da han kom. Hans fødder var fyldt med dybe revner. Familien dyrkede vandski, så han har formodentlig altid haft våde fødder. Hver dag blev han lagt på briksen, og så fik hans fødder en ordentlig omgang med salicylvaseline. Det havde jeg lært af Faster, som brugte det til revnede fingre. Da drengen rejste hjem, var hans fødder som en barnenumse. Han gav mig et stort knus og sagde, at det havde ingen gjort for ham før.

Vi har haft to diabetikere. Tanja klarede selv at tage sin insulin og var en fornuftig pige. Alligevel fik hun et insulinchok efter et besøg. Det var ikke så alvorligt, men det var dejligt at opleve, hvordan det hele tiden blev fulgt op i ambulancen, og i Slagelse stod et helt hold klar til at tage sig af hende.

Værre var det med Hans. Det var meningen, at han selv skulle lære at bruge sprøjten. Han var lidt speciel og noget af et brokkehoved., så pædagogerne gav op og spurgte, om jeg ikke ville tage ham om morgenen. Jeg kan godt forstå, at det er svært hver eneste dag at finde et sted i maveskindet, hvor sådan en ækel nål skal stikkes ind, men der er ingen vej udenom, og da jeg i dagevis havde brugt alle mine medfølelse ord, sagde jeg til sidst til Hans, at nu tog jeg min avis, og så kunne han bare sige til, når han var færdig. Så gik det pludselig hurtigt. Hans havde den fordel, at Doris havde været på kursus for at lære om diabeteskost, så han fik så lækre anretninger, at de andre børn sagde: "Hvor er du heldig!" At få et afskedsknus af et brokkehoved, som Hans, hvor jeg hele

tiden måtte være den strenge, er dobbelt dejligt. Han kom videre til diabeteshjemmet i Fårevejle, hvor Lisbeth og Verner var forstanderpar.

En af de mere tragisk-komiske historier var en stor pige, som var faldet af en karrusel og pådraget sig et kraniebrud. Efter sigende havde hun ændret karakter. Hun snakkede uafbrudt. Pædagogerne spurgte, om hun kunne sidde ved siden af mig ved måltiderne, mens de hvilede ørerne.

Fra overlæge Steinickes afdeling i Næstved fik vi en lille syg pige. Hun gemte sig hele tiden i alle kroge og hjørner af huset. Til sidst satte afdelingen hende op til Mogens. Han ringede til mig, så jeg så at sige kunne mandsopdække hende. Jeg skulle til yoga om aftenen, men kunne ikke gøre andet end at tage hende med. Hun syntes, det var morsomt, og også Steinicke trak på smilebåndet. Næste dag kom pigen videre på børnepsykiatrisk afdeling, da hun viste sig at være mere syg end som så.

Den særlige udfordring lå i de specielle børn, vi også modtog. Efter en fjernsynsudsendelse med en *progeriadreng*, kom jeg til at tænke på Ingolf. Progeria er en sjælden sygdom. Fra fødslen ældes kroppen 8 gange så hurtigt som normalt. Der er ingen hårvækst, og de vokser næsten ikke, deres stemme er gammelmandsknirkende. Og de bliver sjældent ret gamle. De ligner mest små muselmænd. Ingolf var 19 år, en ret høj alder for en progeria. Af størrelse var han som en spinkel 10-årig; han var sød og glad, men blev hurtigt træt. Birgitte husker ham meget godt. Hun siger, at hun og Ingolf blev meget gode venner. Også de andre børn passede godt op ham. Når han blev træt kunne de let bære ham, og han nød den omsorg, han fik. En dag efter middagsmåltidet kom han hen til mig og lagde sit hoved ind til mig og sagde: "Jeg er så træt". Vores eneste mulighed var at give ham en god tid.

Man kunne selvfølgelig ikke komme på Julemærkehjem uden en årsag. Med det kunne være store som små årsager fra store problemer til uskyldige, men nødvendig rekreation. Mange af børnene så lidt 'grå' ud når de ankom. Men det var en fornøjelse at opleve, hvordan en kombination af frisk luft, god mad og tryghed ændrede børnenes udseende. De fik røde kinder, blanke øjne og tumlede sig i glad aktivitet.

Nu tankerne går tilbage, kommer der endnu flere billeder af børn. Børn, der kom på rekonvalescens efter et hospitalsophold, et brækket ben, der skulle i gang igen, eller de kronisk syge, f. eks. epilepsi, der skulle behandles med medicin.

Engang iværksatte Dr. Steinicke et 'dobbelt-blindt' forsøg med vådliggerbørn. Der var en del børn, der var vådligere om natten, og det var et problem, ikke mindst for børnenes forældre. Desværre var disse nye piller ikke det mirakel, man havde håbet på.

Emirs gud

I forbindelse med den megen omtale af det famøse svinekød i eksporten til De forenede Arabiske Emirater, kom jeg til at tænke på en lille episode fra min tid på Julemærkehjemmet.

Vi havde ofte børn, der var muslimer, og de fik derfor deres eget fad med kød, når vi andre fik svinekød.

Vi havde bl. a. Emir, en lille fyr på 9 år, som en dag fik sit fad forbyttet. Han nåede at lægge kødet på tallerkenen, før vi opdagede fejltagelsen, men han var endnu ikke begyndt at spise, så kødet blev lagt tilbage, og han fik sit eget fad.

Pludselig løb Emir stræsende fra spisesalen og ned på sit værelse. Jeg løb

efter ham, og lidt undrende spurgte jeg, hvorfor han var så ked af det. Efter mange huller kom det frem, at han var så bange for, at Allah var vred på ham, fordi han havde taget fejl af kødet. Jeg følte mig lidt i knibe, men forklarede ham, at min Gud var en god Gud, og det var jeg sikker på, at hans Allah også var, så derfor ville hverken min Gud eller hans Allah blive vrede, fordi vi ved en fejltagelse kom til at gøre noget forkert. Han var lidt skeptisk, men accepterede tilsyneladende min aldeles uprofessionelle tolkning af Gud og Allah.

Jeg fik en stærk oplevelse af, hvor dybt religionen griber ind i muslimernes dagligdag selv hos så lille en dreng som Emir, og hvor vigtigt det er, at vi fuldt ud respekterer andre menneskers kultur og religion.

Inge Krog
Konsulent
Præstevangen 20, 2. tv.
Skælskør

Vi fik også børn med muslimsk baggrund. Det kunne også være en stor udfordring. Inge skrev i 1989 en artikel om Emirs ophold hos os. Artiklen ses her ved siden af. Den handler om maden, som ikke måtte indeholde svinekød.

Jeg har også en historie, som handler om den muslimske ramadan. Vi havde en dreng fra Vesterbro i København. Han var omkring 10 år. Da han skulle hjem, var det med et af de store hold, så vi kørte børnene i bus til København. Da alle børnene var modtaget af forældrene, viste det sig, at den drengs familie ikke var mødt op. Vi ventede lidt, men han blev ikke hentet, så vi, to pædagoger og jeg, fik buschaufføren til at køre os til drengens adresse. Jeg gik op med drengen. Vi blev overældende godt modtaget af moderen og et par søskende. Vi skulle endelig komme ind også de to pædagoger, men chaufføren kunne ikke parkere i gaden, så vi aftalte, at han skulle komme igen senere. Den ældste datter blev sendt til bageren efter wienerbrød. Da vi sad med

kaffen, var det kun os tre, der fik kaffe. Da jeg spurgte, om resten af familien ikke skulle have noget, svarede de, at de var i ramadanen, så de måtte intet spise før solen gik ned. Jeg spurgte så, om vi på JULEMÆRKEHJEMMET havde overtrådt deres regler, hertil svarede de, at når drengen ikke var kommet i puberteten, var det helt i orden, at han spiste – bare der ikke var svinekød i maden. Og det kunne vi heldigvis bekræfte, at det havde han i hvert fald ikke fået. Mens vi drak kaffen, kom faderen hjem, han havde været ude for at hente sønnen, men han havde misforstået, hvor vi skulle mødes.

Hjemmet var meget specielt. Der var ingen egentlige billeder på væggene, kun to – jeg tror – religiøse ikoner helt oppe i et hjørne under loftet. Moderen, der ikke kunne tale dansk, sad hele tiden og så TV. Hun og døtrene havde tørklæder på. Vi sad i nogle meget store lædersofaer og stole, ellers var der kun et stort skab med glasdøre. Pludselig så jeg, at alle havde strømpefødder, så jeg blev bange for, at vi havde overtrådt nogle uskrevne – måske religiøse – regler. Jeg spurgte, om vi havde gjort noget forkert, men det sagde de, at vi ikke havde gjort. Heldigvis. Men det var en utrolig stor oplevelse, sådan at komme ind i 'en helt anden verden'.

Disse eksempler for at fortælle, hvor mange forskellige børn der kunne dukke op. Det var efter min mening både interessant og en udfordring.

Før vi fik skoleordning med Skælskør Skole, prøvede vi at give så meget undervisning vi kunne. I en periode havde jeg de yngste. Det var ikke så let, men jeg klarede mig med en form for bestikkelse. Alle skulle hver dag læse, skrive og regne. Når de var færdige, læste jeg højt. Ikke mindst *Emil fra Lønneberg* var populær. Når Birgitte kom hjem fra skole, listede hun stille ind og lyttede med.

Gennem alle årene var vi meget opmærksomme på, at vi levede af det lille 'frimærke', der kun blev solgt i to måneder, men så meget desto mere skulle vi 'sælge' sagen hele året. Det kunne gøres både i og udenfor huset. Mogens viste lysbilleder og holdt foredrag alverdens steder. Det blev til at mindst 7000 mennesker, der måtte lægge øre til.

Når det var på JULEMÆRKEHJEMMET, bød vi på en kop kaffe. Det blev selvfølgelig ren rutine, men jeg havde altid to friske hjælpere i Anette og Birgitte. Vi havde den aftale, at de havde ikke faste pligter, men når jeg havde travlt, skulle de hjælpe mig. Jeg tror ikke jeg nogensinde har været nødt til at bede dem om det. De kom bare, og de blev så dygtige, så da de

blev gamle nok, kunne de uden problemer afløse i køkkenet, hvis der manglede en ved aftensmaden. De gjorde rent i sommerferien og var vellidte af de andre rengøringsassistenter. Men det var vist kun Anette, der tog nattevagt i ny og næ.

Den bedste tjans var nu nok, når vi pakkede godteposer. Vi lærte aldrig, at på et tidspunkt var lakridskonfekt det mest ækle, der fandtes!

Da vi i 1974 fik den første overvægtige dreng, blev det en ny udfordring, som på mange måder kom til at ændre de efterfølgende år på JULEMÆRKEHJEMMET ~ ikke mindst for mig.

Jeg blev af og til spurgt om, hvad en husholdningsleder lavede. Det var svært at svare på, men titlen siger jo: *leder af husholdningen*.. D. v. s. at jeg ansatte det praktiske personale, 11 i alt, lavede arbejdsplaner og påså, at tingene fungerede. Jeg håber, at jeg var åben overfor de forslag, der kom fra de forskellige personalegrupper; der kunne og skulle jo helst ske både fornyelser og forbedringer.

Jeg stod for ret mange indkøb af f. eks. tøj til børnene, sengelinned, rengøringsartikler, og hvad et stort hus har brug for i det daglige. Men madvarer var køkkenlederens område, det var hende, der havde det daglige ansvar for maden, og mit ansvar var at vælge en person, der var god nok.

Jeg har vist skrevet andre steder om alle de små sidegevinster, som jeg tog mig af. Men det bedste var dog friheden til nogenlunde selv at kunne planlægge. Det betød, at jeg havde mulighed for at tage del i Anettes og Birgittes aktiviteter. Vi boede trods alt så meget på landet, at de ofte skulle køres.

Jo, Inge havde nok at se til, og hun gjorde det godt!

Der var faktisk ret meget, Inge skulle have overblik over, og i begyndelsen havde hun kun 12 timer om ugen. Da vi så engang fik at vide, at hun ingen pension ville få, hvis hun ikke havde mindst 20 timer om ugen, fik vi en aftale med Julemærkekomiteen, at hun nu skulle have for 20 timer. Men hvad vi ikke havde fået at vide, var, at når der står: 'mindst' 20 timer, så skal det forstås på den måde, at man faktisk skal have 21 timer om ugen eller derover. Det resulterede i, at hun ikke kunne få pension, da vi holdt op på JULEMÆRKEHJEMMET.

Lidt sjove bemærkninger.

Nu mangler jeg Faster, for hun kunne garanteret huske mange af de bemærkninger, jeg har fortalt hende, som børnene har sagt.

De to første år, vi holdt juleaften med børnene, var Far og Faster med. Far var ked af, at han ikke kunne spille på sin violin, men han var god til at hygge sig med børnene. Han morede sig over en lille syvårig, der havde fået en kuglepen i julegave. "Den må du få," sagde han til Far "jeg har ikke brug for den!"

En dreng sagde til Mogens: "Hvad laver du egentlig, når du er på arbejde?" ~ Godt spørgsmål.

Når Mogens skulle deltage i CF, var han ofte i uniform. Børnene sagde: "Skal du i krig, Krog?" Jeg sagde: "Du har glemt din sabel!" Mogens svarede hver gang pænt -- men lettere irriteret: "V bruger ikke våben i Civilforsvaret". Når han tog skråhuen på, gæde Archibald aldeles ubehersket.

En dag, jeg kom gennem legestuen med min yogamåtte under armen, spurgte et af børnene: "Hvor skal du hen?" "Jer skal til Yoga". "Hvor ligger det henne?" Det kræver noget af en forklaring.

Anette havde haft nattevagt og sad og spiste morgenmad. Hun nævnte "en sød lille dreng". Da hun sagde: sød lille dreng" rejste Archibald sig fra kurven og stillede sig foran Anette med logrende hale.

blev gamle nok, kunne de uden problemer afløse i køkkenet, hvis der manglede en ved aftensmaden. De gjorde rent i sommerferien og var vellidte af de andre rengøringsassistenter. Men det var vist kun Anette, der tog nattevagt i ny og næ.

Den bedste tjans var nu nok, når vi pakkede godteposer. Vi lærte aldrig, at på et tidspunkt var lakridskonfekt det mest ækle, der fandtes!

Da vi i 1974 fik den første overvægtige dreng, blev det en ny udfordring, som på mange måder kom til at ændre de efterfølgende år på JULEMÆRKEHJEMMET ~ ikke mindst for mig.

Jeg blev af og til spurgt om, hvad en husholdningsleder lavede. Det var svært at svare på, men titlen siger jo: *leder af husholdningen*.. D. v. s. at jeg ansatte det praktiske personale, 11 i alt, lavede arbejdsplaner og påså, at tingene fungerede. Jeg håber, at jeg var åben overfor de forslag, der kom fra de forskellige personalegrupper; der kunne og skulle jo helst ske både fornyelser og forbedringer.

Jeg stod for ret mange indkøb af f. eks. tøj til børnene, sengelinned, rengøringsartikler, og hvad et stort hus har brug for i det daglige. Men madvarer var køkkenlederens område, det var hende, der havde det daglige ansvar for maden, og mit ansvar var at vælge en person, der var god nok.

Jeg har vist skrevet andre steder om alle de små sidegevinster, som jeg tog mig af. Men det bedste var dog friheden til nogenlunde selv at kunne planlægge. Det betød, at jeg havde mulighed for at tage del i Anettes og Birgittes aktiviteter. Vi boede trods alt så meget på landet, at de ofte skulle køres.

Jo, Inge havde nok at se til, og hun gjorde det godt!

Der var faktisk ret meget, Inge skulle have overblik over, og i begyndelsen havde hun kun 12 timer om ugen. Da vi så engang fik at vide, at hun ingen pension ville få, hvis hun ikke havde mindst 20 timer om ugen, fik vi en aftale med Julemærkekomiteen, at hun nu skulle have for 20 timer. Men hvad vi ikke havde fået at vide, var, at når der står: 'mindst' 20 timer, så skal det forstås på den måde, at man faktisk skal have 21 timer om ugen eller derover. Det resulterede i, at hun ikke kunne få pension, da vi holdt op på JULEMÆRKEHJEMMET.

Lidt sjove bemærkninger.

Nu mangler jeg Faster, for hun kunne garanteret huske mange af de bemærkninger, jeg har fortalt hende, som børnene har sagt.

De to første år, vi holdt juleaften med børnene, var Far og Faster med. Far var ked af, at han ikke kunne spille på sin violin, men han var god til at hygge sig med børnene. Han morede sig over en lille syvårig, der havde fået en kuglepen i julegave. "Den må du få," sagde han til Far "jeg har ikke brug for den!"

En dreng sagde til Mogens: "Hvad laver du egentlig, når du er på arbejde?" -- Godt spørgsmål.

Når Mogens skulle deltage i CF, var han ofte i uniform. Børnene sagde: "Skal du i krig, Krog?" Jeg sagde: "Du har glemt din sabel!" Mogens svarede hver gang pænt - men lettere irriteret: "V bruger ikke våben i Civilforsvaret". Når han tog skråhuen på, gæde Archibald aldeles ubehersket.

En dag, jeg kom gennem legestuen med min yogamåtte under armen, spurgte et af børnene: "Hvor skal du hen?" "Jer skal til Yoga". "Hvor ligger det henne?" Det kræver noget af en forklaring.

Anette havde haft nattevagt og sad og spiste morgenmad. Hun nævnte "en sød lille dreng". Da hun sagde: sød lille dreng" rejste Archibald sig fra kurven og stillede sig foran Anette med logrende hale.

Men dette er jo ikke Anettes og Birgittes erindringer, men bare en lille orientering om en del af familiebilledet. Anette og Birgitte deltog i mange andre ting. F. eks. deltog de i JULEMÆRKEHJEMMETS skuespil til jul og Sct. Hans. De var loyale overfor vores arbejdsplads, selvom det kunne være svært, når vi havde regnet med en hyggeaften, og så blev der kaldt på enten Far eller Mor.

Anette og Birgitte deltog flere år i den årlige børneflugleskydning. Den var dels om søndagen, *Blomsteroptøget*, og dels den følgende tirsdag selve *Børneflugleskydningen*, som startede kl. 07 om morgenen og sluttede i Lystskoven kl. 21. Et år var Anette oven i købet *Page*, hvor hun stod bag på kongekareten.

Anette og Hans Christian

Hans Christian var Vips søn,

som var på Julemærkehjemmet en sommer

Og min hverdag!

Min hverdag blev også ændret radikalt. Jeg var pludselig 'kontormand', hvor jeg skulle holde øje med, at børnene fik en omsorg, de burde have, at medarbejderne fik en tilværelse, de kunne magte. Regler med fagforening skulle overholdes, vagtskemaer skulle reguleres, nye medarbejdere skulle introduceres i deres nye arbejde, regnskaber skulle føres og meget, meget andet.

Jeg deltog også i de ugentlige konferencer, hvor eleverne blev drøftet, om vi skulle kontakte skolen, skolepsykologen, familien eller hvad kunne vi gøre for at gøre opholdet så effektivt som muligt. Vi havde ret ofte besøg af børnenes skolepsykologer, så de kunne deltage i vores konferencer. Det var vældig vigtigt, at de var med, jeg tror værdien gik begge veje.

Jeg har vist aldrig lagt skjul på, at jeg har svært ved at huske navne og ansigter. Men hvordan fik jeg så klaret det med 44 børn fordelt på tre afdelinger? Jeg fik den geniale ide (syntes jeg selv) at fotografere børnene, når de kom. Jeg ventede måske en lille uges tid, så de havde fået deres smil igen. Og så lavede jeg kartotekskort i A5-størrelse. Der klistrede jeg billedet på og skrev de vigtigste ting på kortet: navn, fødselsdag, forældrenes navne og adresser, og så kunne jeg notere små oplysninger på kortene, som jeg havde gavn af på konferencerne. Vi havde en stor metalkartotekskasse på hjul, hvor vi kunne placere specielle hængemapper, så hvert barn havde sin egen mappe. I disse hængemapper var alle de papirer, som vi fik om de pågældende børn. Og i disse hængemapper, lagde jeg også kartotekskortet med billedet.

Som allerede nævnt, så havde vi 44 børn i alt fordelt på tre afdelinger. På hver afdeling var der en afdelingsleder og to pædagoger (senere skulle der være tre pædagoger og en afdelingsleder) samt nogle unge medarbejdere, som enten var på oplæring fra et børneforsorgsseminarium eller som ville prøve, hvordan det var at passe børn på den måde, vi gjorde det. I de første år var det mest disse ganske unge praktikanter, som skulle læres op. Der var vist to på hver afdeling. Disse seks unge mennesker havde jeg så møde med en gang om ugen, hvor de kunne stille spørgsmål, eller de kunne stille forslag til emner, vi kunne tage op på et kommende møde.

De kunne også stille kritiske spørgsmål til, hvorfor vi gjorde tingene netop, som vi gjorde. Enten kunne jeg forklare dem årsagen, eller jeg kunne sige: "Ja, hvorfor gør vi det egentligt, lad os se, om vi ikke kan ændre det og gøre det bedre." Jeg havde ofte nogle meget givtige samtaler med disse unge, entusiastiske mennesker.

Vi havde en overgang en ung kvindelig praktikant, som havde været på Andersvænge i praktik. Hun foreslog, at vi tog til Andersvænge for at se, hvordan en åndssvageanstalt fungerer. Vi fik let en aftale, måske bl. a. fordi overlæge Dyggve var ansat hos os som læge. Jeg var af sted med alle seks praktikanter. Det var en meget stor oplevelse at se Andersvænge sådan 'indefra'. Vores praktikant kendte en masse mennesker på den afdeling, hun havde været på. Det var en afdeling med dybt åndssvage børn. Jeg husker en af dem sad på et trappegelænder og svingede med benene. Jeg var forundret over, at han ikke faldt ned. De fortalte, at sådan sad han altid hele dagen, kun når han skulle spise, blev han sat hen til bordet. Og så var der noget, som betog os alle. Medarbejderne var meget triste fordi et af børnene var død nogle dage tidligere. Det, der betog os så meget, var, at de savnede en lille dreng, som intet liv havde foran sig. Han var dybt åndssvag og kunne intet, men personalet passede ham, så godt de kunne, og nu var han død og skulle begravnes.

Men tilbage til Dyggve. Han var ansat af julemærkekomiteen som læge på JULEMÆRKEHJEMMET. Han kom en gang om ugen. Han skulle læse journalerne på de nye børn og se på dem og lytte på deres hjerte og lunger. Når vi sendte børnene hjem, skulle han læse vores udtalelser, som blev sendt til barnets skolepsykolog eller det hospital, som havde henvist barnet. Jeg var altid med til hans undersøgelser af børnene, og jeg kunne svare på spørgsmål, som han måtte være interesseret i at få oplyst.

Når konsultationen var overstået, kom han ned i 'privaten' for at få en kop kaffe og en lille kage til. Dyggve var da en flink mand, men nok ikke særlig morsom. Men engang fik han dog smilet på læben. Birgitte har vel været seks år. Hun stod med vores kikkert tæt ved hans ansigt og kikkede på ham, men den gale vej, og så udrød hun: "Hold da op, hvor er du langt borte!"

Hver vinter blev vi inviteret til fin overlægemiddag hos Dyggves. Lilly Dyggve var en sød og livlig dame, og vi oplevede dr. Dyggve fra en anden og livligere side.

Dr. Dyggve viste os engang rundt på Andersvænge. Han sagde, at han ikke syntes om, at de yngre læger gik i deres private tøj. "Det er uansvarligt overfor deres egen familie, at de kan bringe smitte med hjem. De åndssvage har ofte så mange infektioner." Selv havde Dyggve altid sin lægekittel på ~ også på JULEMÆRKEHJEMMET.

Det var skæbnens ironi, at dr. Dyggve selv fik leverbetændelse. Vi var med til hans 70-års fødselsdag i Domus Medica i København. Han var blevet meget tynd. Han døde kort tid efter.

Vi havde ikke megen undervisning de første år, så jeg gik selv ind i undervisningen med nogle få timer om ugen. Ordningen blev dog ændret. Vi fik en god forbindelse med Skælskør Skole, som overtog undervisningen. Det, børnene skulle have undervisning i, var kun

vedligeholdende dansk og matematik. Vi kunne – og skulle heller ikke – overlape fag som historie, geografi osv. Det var også fint nok, for vi fik mulighed for at iagttage børnene i en skolesituation, noget som kunne være til hjælp, når børnene kom hjem til deres egen skole igen.

Vores kontorer og skolestuer blev gennem årene flyttet rundt, men det resultat, vi endte med, har nok været det bedste. Da vi efterhånden ikke havde nogle medarbejdere boende på første sal, var der en række lokaler, der var velegnede, så hele skolen flyttede derop.

Jeg må sige, at jeg for det meste havde et godt forhold til Skælskør Skole og skoleinspektørerne, men der har været tilfælde, hvor Inspektøren ikke var klar over, at skolen primært var underlagt JULEMÆRKEHJEMMET, mens lærerne var ansat af skolen men med fuld arbejdstid hos os. Som sagt kunne det af og til ske, at vi røg ind i kompetencestridigheder, men jeg synes, vi altid fik klaret problemerne.

Borrebys marker brændes af set fra vores have.

masser af blomster. I siden, der vendte op mod hovedbygningen havde Anette og Birgitte deres egne værelser. I denne side var der også køkken, badeværelse og bryggers. Ud mod den anden side havde vi en spisestue med dobbeltdøre ind til dagligstuen, og så var der et soveværelse. Mellem alle disse rum var der en gang, og for enden af den var der en dør ud til børnenes to legestuer og sløjdsal. Vi kunne altså gå direkte ud på afdelingen.

Gik man videre, kom man gennem et ganske kort gang med dør til venstre ned til kælderen og til højre en dør ind til afdelingens lille kontor. Gik man ligeud, kom man ud i den lange gang, som forbandt hovedbygningen og de tre afdelinger. På den anden side af den lange gang var der "træskogang", med børnenes udetøj, baderum med flere brusere og vaskekummer. I enden af bygningen var børnenes værelser.

Gik man ned i kælderen, kom man til en lang kældergang, der løb hele vejen fra hovedbygningen til den nederste afdeling. Oppe under hele hovedbygningen var der også kælder. Flere depotrum, et større lokale, hvor der var mulighed for at lave lerting, vi havde også en brændeovn, så de flotte arbejder kunne gøres færdige. Endelig var der et stort vaskeri, hvor vore to dygtige damer, Gurli Rasmussen og Anna Erhardt, arbejdede med at gøre tøjet pænt og rent.

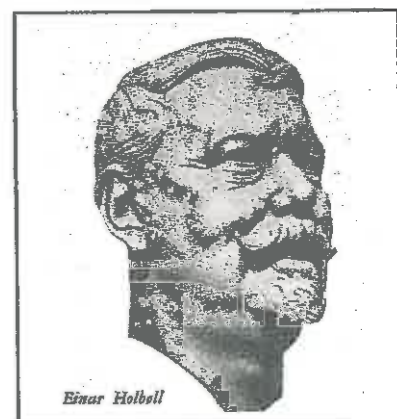
I hovedbygningen var der en stor hall. Der stod nogle stole og en rundt bord, så det var et ganske hyggeligt sted at opholde sig. Fra Hallen var der dør til diverse kontorer og lægeværelse. Der var også adgang til den store sal.

I Hallen stod der en hvid gipsbuste af Einar Holbøll, som hvert år i december fik nissehue på. Der står en buste af Holbøll på alle julemærkehjemmene

Men hvem var Einar Holbøll

Og hvordan opstod tanken om et julemærkehjem?

Holbøll var postfunktionær på Købmagergades Postkontor omkring århundredskiftet 1800/1900. Han oplevede i det indre København, at mange børn på det tidspunkt led under kummerlige forhold, og han ville samle penge ind til disse børn. Men hvordan? Han så også, at hvert år i december sendte rigtig mange mennesker julekort og –breve til hinanden.

Hvis han kunne 'lægge' en ekstra afgift på hvert brev, ville det give mange penge i kassen. Han fik den ide at lave et lille mærke der kun skulle koste 2 øre. Det måtte gerne *ligne* et rigtigt frimærke, men *ikke* være som porto til forsendelsen. Det kunne sættes hvor som helst på kuverten, også ved siden af det rigtige frimærke. Det var en nem løsning. Ideen fik han i 1903 og allerede året efter kom

verdens første julemærke

i handelen.

Hvilke børn fik vi så på JULEMÆRKEHJEMMET

Jeg kan meget nemt sige: Alle slags børn.

Når jeg holdt foredrag for gæster eller i foreninger, havde jeg næsten altid lysbilleder med, og jeg fortalte at 'børnene var samspilsramte', for det stemplede ikke de enkelte børn. Årsagerne var næsten lige så mange, som der var børn, men de hyppigste årsager kunne være: skilsmisser, problemer i skolen med kammeraterne eller med lærerne, det kunne være 'ensomme' børn, som havde svært ved at få kammerater, eller det var børn, hvis forældre skændtes meget eller der blev drukket for meget i hjemmet. Generelt kan man sige, at de trængte til en kortere pause fra det hjemlige miljø set i et bredt perspektiv.

Vi havde børnene gennemsnitligt i 3 måneder, det vil sige, vi fik fire hold gennem JULEMÆRKEHJEMMET pr år – altså mellem 175 og 200 børn pr år. Det er mange, så jeg kan overhovedet ikke huske dem alle, men nogle har dog fæstnet sig i min bevidsthed.

Vi havde engang et søskendepar fra Korsør. De skulle være hos os i december, januar og februar. De skulle dog hjem på juleferie. Normalt vil børnene da glæde sig til en sådan ferie, men disse to var ulykkelige, de græd hjerteskræende, da vi skulle køre dem med bussen, de ville blive på Julemærkehjemmet. Jeg kan godt forstå hvorfor de var kede af det, for de skulle ikke hjem til et grønt juletræ, men til grønne kasser med øl. De var henrykte, da de kom tilbage. Vi beholdt dem lidt over de tre måneder, for vi fik det ordnet sådan, at de begge kunne komme på Boeslunde Børnehjem til Grethe Jensen. Derfra kom de til at gå på Skælskør skole. Begge børn var meget glade for den ordning.

Jeg har endnu ikke fortalt om vores dejlig store sorte puddelhund Archibald, og senere vil jeg sikkert berette meget mere om ham. Men her er en lille rørende historie om ham. Jeg stod en dag oppe i Hallen, for at modtage en ny dreng og hans forældre. Archibald lå i en af armstolene,

med hovedet hvilende på det ene armlæn. Så kom familien. Da drengen så, at der var en hund, ville han hjem igen. Jeg fortalte, at hunden elskede alle 44 børn, som han ofte legede med, og forældrene var heldigvis 'stærke' nok til at forlange, at drengen skulle blive. Da han skulle hjem tre måneder senere, lå Archibald, som han så tit gjorde, i stolen i hallen. Drengen gik hen til ham, lagde sig på knæ og nulrede næsen ind i den sorte pels, men han næsten grædende sagde farvel til ham. I flere år fik Archibald et julebrev fra drengen.

En gang havde vi en dreng fra Sorø. Han led af en voldsom migræne og medbragte meget stærke piller. De blev omgående sat under lås og slå, så vi var sikre på, at han ikke fik flere end nødvendigt. En dag kom de fra afdelingen. De skulle ud at gå, men Brian lå i sengen og ville gerne have en pille. Jeg gik ned og satte mig på sengekanten, og snakkede stille med ham, mens jeg masserede ham blidt på ryggen. Det er problematisk, at man næsten ikke må røre børn, mange af dem trænger til omsorg og kropskontakt.. Brian begyndte at fortælle om en meget temperamentsfuld stedfader, der, engang han havde drukket, havde smadret hoveddøren; det var ikke så nemt derhjemme. Så hvem kunne undre sig over en lille dreng med migræne. På et tidspunkt spurgte jeg, om han skulle have en pille. "Nej, nu er det ikke nødvendigt" svarede Brian, migrænen var væk. Senere har jeg tænkt, uden at være bevidst om det, at jeg har healet ham.

Mon ikke jeg skal slutte mere muntert. Der kom en lang ranglet 14-årig Lars. Lidt enkel, men meget sød. Han skulle bare have det godt. Der var ni børn i en lille lejlighed. Han havde aldrig haft sin egen seng. Han havde aldrig fået et par nye sko. Han havde 23 fodvorter ~ selv jeg var imponeret! Han elskede mad. Hver formiddag listede han op i køkkenet for at orientere sig om dagens ret. Kokken Skov kunne slet ikke stå for ham, selvom han ellers ikke ville have unger i sit køkken. Jeg tror nok, at alle vi voksne gav Lars et lille kærligt klap, hver gang vi gik forbi ham. Jeg tror ikke, han glemmer JULEMÆRKEHJEMMET.

Vi havde engang en pige i 12 -14-års alderen to eller måske tre perioder. Hun 'fejlede' ikke selv noget, men hendes mor havde sclerose, og hun var ret mærket af det. Pigen skulle hjemme passe den dårlige moder, og sørge for madlavning med mere. De har sikkert fået hjælp fra kommunen, men de kommer jo på faste tider, og ikke altid, når man mest trænger til dem.. Af og til, når hun kom hjem fra skole, var moderen faldet ude på WC og kunne ikke selv komme op. Så var det pigens opgave, at hjælpe moderen op, og hvis hun havde 'lavet' i bukserne, måtte barnet også klare det. Det må have været meget traumatiske oplevelser for en pige i den alder. Moderen kom nogle gange på sclerosesanstalten i Haslev i normalt tre måneders ophold, og så var det praktisk, at pigen kunne få tre måneders pause fra de hjemlige problemer hos os. Det var dejligt, at vi også kunne hjælpe hende, selvom hun bestemt var et både dygtigt og flinkt barn. Nogle gange kørte jeg hende til Haslev, så hun kunne besøge sig mor et par timer.

Som noget usædvanligt havde vi en dreng med spiseforstyrrelser (Anoreksi). Han boede med sine forældre i Ballerup. Han havde været indlagt på børneafdelingen Nordvang i Glostrup, hvor Zlotnik var overlæge. Zlotnik havde henvist en del børn til os tidligere, så han kendte os og vidste, hvad vi stod for. Men et barn med anoreksi havde vi aldrig haft før. Inge havde dog på Børnepsykiatrisk afd. på Bispebjerg kendt lidt til disse børn, selvom hun ikke direkte havde haft kontakt til dem. Først sagde vi nej til så krævende en opgave, men da Zlotnik sagde: "Ja, men så dør han!", tog vi ham. Drengen var ret lille og spinkel af en 12-årig at være. Han var slet ikke begyndt at komme i pubertet.

Vi bestemte på JULEMÆRKEHJEMMET, at Inge skulle have det overordnede opsyn med drengen. Da han ankom, var han ikke særlig kontaktsøgende. Han fulgte med i de daglige rytmer, men uden den større interesse. Men han hverken spiste eller drak.

Jeg tror det var mindre end en uge, hvor jeg forgæves havde forsøgt at få bare væske i Brian, og han havde tabt sig et par kilo. Jeg ringede til Zlotnik: "Jeg tør ikke mere!" "Så indlæg ham!" Jeg kørte til Jørgen Borring og fik en indlæggelsesseddel. På vejen hjem fra Borring mødte jeg en flok børn på bytur. "Hop ind!" sagde jeg til Brian. "Hvad skal jeg?" "Du skal indlægges, jeg tør ikke tage ansvaret for dig, når du ikke vil spise!" "Jeg skal nok", sagde han, og han var til at købe for en femøre. Da hans bønner ikke blev hørt, blev han meget vred på mig. Hver gang, jeg besøgte ham på sygehuset, vendte han ryggen til, og til det, jeg havde taget med til ham, sagde han: "Det kan du godt tage med hjem igen" Men en dag sagde overlæge Mortensen: "I kan godt gå en

lille tur ud." "Vi kan gå hen på gynækologisk afdeling, der kan man trække en kakaomælk", sagde Brian. Det var svært at holde masken, men nu var isen brudt.

Brian kom tilbage til JULEMÆRKEHJEMMET, og han fungerede stort set som de andre.

Efter endt ophold kom han hjem til sin familie, men det kom ikke til at fungere. Måske ½ år senere ringede Zlotnik igen: "Den er helt gal med Brian, I må tage ham igen!" Vi slog os lidt i tøjret, men da Brian kom, faldt han ind i den gamle rytme uden problemer.

Det er vanskeligt at få anbragt et anoreksibarn det rette sted, og det er en anden historie. Men mange år senere mødte jeg Zlotnik til et foredrag. Der spurgte jeg til Brian "Han er en stor pæn ung mand, han har fået en uddannelse og klarer sig flot!" Happy end!

Vi havde en gang en meget overvægtig pige i 13-14-årsalderen. Hun var en sød pige. Jeg havde en samtale med hende om, hvorfor hun mente, hun blev så tyk. Det kunne hun ret klart fortælle. Begge hende forældre arbejdede, og de kom sent hjem. Når pigen så kom fra skole, var lejligheden tom. Så satte hun sig foran tv-et og spiste leverpostejmadder.. Hun var udmærket klar over, at det ikke var godt, men hvad skulle hun gøre, når hun nu kedede sig så meget?

Arkibald

Vores dejlige store kongepuddel, har Inge skrevet en hel historie om, så her vil jeg kun komme med nogle få bemærkninger.

. Han elskede også at lege med børnene. Om vinteren kunne han finde på at springe op og snuppe en hue, og så gik den vilde jagt rundt i haven med alle ungerne efter sig. Når han ikke gad mere, løb han hjem og lagde huen i bryggerset. Lidt efter ringede det på døren og en elev spurgte, om vi havde huen. "Ja, den ligger der i bryggerset, tag den bare".

Fastelavn

Hvert år fejrede vi helt naturligt fastelavn med tøndeslagning og udklædning. Men vi startede nok dagen meget utraditionelt. Alle 44 børn fik lov til at komme ind i vores soveværelse og piske os op med de fastelavnsris, vi havde sørget for hang på deres værelser om morgenen. Så stod alle børnene med deres ris og sang: "Boller op og boller ned, boller vil vi have!".

Archibalds var noget rystet over al det postyr, men han var ikke aggressiv, selvom børnene trængte ind på vores private område. Han var snarere lidt nervøs, for han hoppede nogle gange op i vores senge og satte sig ved hovedgærdet mellem vore hovedpuder. Børnene havde selv pyntet risene, men nattevagten satte slik på. Før morgenmaden ~ meget umoralsk ~ fik børnene et stykke slik.

Inge står i "slikbøden"

Så gik formiddag og middag som almindelig dag, men efter middags-maden, blev børnene sminket og klædt ud i de mange fantasifulde dragter, som vi har kunnet tilbyde dem fra vores 'udklædningskælder'. Midt på eftermiddagen mødtes alle i den store sal. Der hang tre tønder, en til hver afdeling, og så blev der ellers slået til. Der var ikke katte i tønderne, men savsmuld og en masse små papstykker med numre, som falder ud fra tønden. Numrene kunne nu indløses hos Inge. Med forskellig slags slik.

Flødebollerne var det mest attraktive. Det var Inge, som stod for udleveringen, som det fremgår af billedet. Men kattedkongen blev først udråbt, når det sidste stk. træ var slået af. Tønden Der blev udråbt tre kattedkonger, en fra hver afdeling. Vi havde en tronstol med tronehimmel stående helt til højre på scenen, hvor de heldige blev udråbt til konger. Alle voksne var selvfølgelig også udklædte. Jeg husker, at Inge og jeg et år var udklædt som munke i brune sækkelærreds kutter med et reb bundet om maven.

Da tøndeslagningen var slut, gik alle ind i den store spisestue, hvor der var dækket op, så alle kunne få et ubegrænset antal fastelavnsboller og kakao.

Efter bolleorgiet, gik vi tilbage til salen og legede alle de gamle børnelege. Endelig, når underholderen: Inge, var løbet tør for kræfter, gik vi tilbage til spisestuen til røde pølser og sodavand og en tiltrængt øl til de voksne.

Ingen, hverken store eller små, havde søvnproblemer efter den dag.

Som sagt, var det en årlig tilbagevendende begivenhed, men et år var det næsten gået galt, i hvert fald hvad morgen-oprisningen gjaldt. Inge og jeg havde været til en fødselsdag i København, og vi kørte hjemad i nattens løb. Da vi nærmede os Lundforlund, gik bilen i stå op af bakken. Hvorfor, vidste jeg ikke, men der holdt vi, og jeg kunne ikke få den startet. Ovre på venstre side, lidt længere oppe mod byen ligger der et rødt hus (Hvor vi i øvrigt ofte købte grøntsager). Der så ret mørkt og øde ud, men jeg gik alligevel op og bankede på døren.

Ejeren kom ud og jeg forklarede, hvad der var årsagen til, at jeg forstyrrede dem på den tid af natten. Vi fik ringet til Falck, og jeg satte mig ned i bilen hos Inge og ventede. Der gik nok mellem en halv og hel time, det er svært at sige, inden de kom. Falckmanden satte sig ind i bilen, drejede nøglen og – så gik motoren på bedste vis. Jeg var flov over, at vi havde kaldt dem, men han svarede, det det var helt i orden det der var sket, var, at karburatoren havde indsuget fugtig luft, så benzinen ikke kunne brænde. Når bilen så står stille en tid, og motoren er varm, fordampes fugtigheden, og bilen kan startes igen. Så blev vi da så meget klogere. Vi nåede heldigvis frem til Julemærkehjemmet og kom i seng, inden alle børnene kom for at 'vække' os.

Skt. Hans.

Vi havde hver sommer Sct. Hans bål nede på skrænten ud mod fjorden. Der var også lavet et flot heks, som vi satte op på en lang stok midt i bålet. I heksen var der sat nogle knaldperler, som sprang med små knald, når heksen brød i flammer og før hun fløj til Bloksbjerg. Hvert år opførte børnene et skuespil på en scene, vi havde lavet.

Anette og Birgitte har været med nogle gange. Et år var Anette rejseleder på en tur med fly verden rundt. De var i Italien, hvor Birgitte dansede tarantel. Senere var scenen skiftet til et sted i Afrika, hvor børnene var klædt ud – jeg vil næsten sige klædt af – og så farvet meget mørke. På vej til Japan, skulle Anette fortælle flypassagererne, hvor de skulle hen. Da det tog for lang tid at klæde børnene om, måtte Anette prøve at fylde tiden ud ved at improvisere et eller andet, så hun sagde: "Er her ikke meget varmt i flyveren, skal jeg ikke lukke et vindue op?" Vild jubel blandt publikum.

Vi har i alle de år, vi var på JULEMÆRKEHJEMMET kun én gang været nødt til at aflyse Sct. Hans festen på grund af et enormt regnvejr. Jeg kontaktede omgående lokalpressen og fik dem til at skrive, at forestillingen ville blive afholdt den førstkommande torsdag aften. Det var

En træet munk får sig en øl

Birgitte i en gondol i Venedig

synd for de børn, som havde forberedt sig til forestillingen, hvis de ikke fik lejlighed til at fremføre den. Og det gav pote. Det myldrede ind med gæster, for nu var der ikke konkurrerende Sct. Hans bål andre steder i byen.

Efter teaterforestillingen blev bålet tændt, og vi sang Midsommervisen. Når bålet var på sit højeste, introducerede jeg vores båltaler. Vi sluttede så altid af med "Altid frejdig, når du går" De første år satte vi punktum for aftenen med fyrværkeri ud over fjorden, men da vi fik indført sommertid, var det alt for lyst. Det var kun pindene vi så flyve op mod himlen, det sprudlende røde, hvide og grønne i raketten var helt usynligt. Så sparede vi den udgift de kommende år.

Ude på fjorden var der ofte en del mindre både, som fra fjordsiden nød bålet og aftenhyggen.

Vi havde hvert år en båltaler. Det kunne være et kendt ansigt fra byen eller en, vi kendte. I 1974 var det Palle Simonsen (dengang minister) og i 1975 havde vi min farbror Poul som båltaler. I de første år inviterede vi både båltaler og medarbejdere ind til en natmad som tak for deres arbejde, men efterhånden kneb det med at få medarbejderne med. De var inviteret, men det var selvfølgelig frivilligt at være med, derfor ændrede vi det til, at det kun var båltaleren, der

blev inviteret. I 1979 havde vi formanden for det grønlandske julemærke Dorthe Hertling til at holde båltalen. Hendes mand Knud Hertling var også med. Dette år sprang vi forestillingen over og lavede en række boder, hvor børnene skulle stå og vise forskellige ting frem. Vi havde også et telt, hvori der sad en 'spåkone', som på fortrinlig vis kunne fortælle gæsterne om deres fremtid. En anden bod var et sted, hvor man kunne slå søm i et bræt med færrest mulige

Poul, min farbror, står med mikrofonen midt i billedet i lys jakke.

slag. Da publikum kom, købte de 'konkurrencekort' til 2,50 kr. Pengene skulle gå til indkøb af børnebøger på dansk til grønlandske børnehaver på Grønland, et ønske Dorte Hertling havde fremsat. Vi fik ca. 600 kr. som Inge og jeg købte bøger for i den lokale boghandel. Båltaleren og hendes mand blev selvfølgelig inviteret ind i Vores private bolig til natmaden. Det blev begyndelsen til et langt samarbejde, hvor jeg hvert år har solgt det grønlandske julemærke til venner og bekendte.

Da jeg i mange år havde et godt samarbejde med byens CF, kom medlemmerne dels med brandslukningsmateriel, hvis bålets flammer skulle tage overhånd (Hvilket heldigvis aldrig skete), dels med en vogn med masser af varm kaffe på store 20 liters termospande, dels lidt spiseligt (wienerbrød f. eks). Dette solgte CF-erne dog, for at dække udgifterne.

Udflugter

Vi havde normalt børnene i tre måneder, og for dem havde vi tre festlige oplevelser: Julefest, Fastelavn og Sct. Hans. Vi manglede så en fjerde oplevelse, og det blev til en årlig busudflugt først på efteråret. Vi har bl. a. været på jernaldermuseet i Lejre ved Roskilde, hvor vi fik set, hvordan de byggede de gamle huse med røghul (lyre) i taget og bolig i den ene ende af huset og dyrene i den anden ende.

Vi har også været i Knuthenborg Safaripark og set de mange flotte dyr. Vi havde altid selv mad med på disse ture, og et år, da vi var i Knuthenborg, fik vi placeret os på en stor græsplæne – et hyggeligt sted – men da vi alle sad med en sodavand eller øl i den ene hånd og en håndmad i den anden, blev vi overfaldet af en sværm hvepse. Det var ikke lige den slags dyr, vi havde ønsket at se. Jeg informerede alle om, at de skulle holde en tommelfinger på flaskens top, så der ikke kom en hveps ned i den. og så skulle de selvfølgelig se på maden, lige inden de tog en bid. Selvom vi alle var lidt nervøse for, om en ville blive stukket, så skete det heldigvis ikke.

Det år, hvor dronningen havde tegnet julemærket, var vi i Legoland, hvor der var en stor udstilling, men det var for lang en tur.

Et år var vi med bus til en dyrepark ved Roskilde. Som alle årene havde vi inviteret, pædagoger, lærere, rengørings- og køkkenmedarbejderne med, også deres ægtefælle og børn var velkomne. Hvis der var medarbejdere, der havde fri, var de naturligvis også velkomne. For pædagogerne var det altid lette dage, for vi var mange voksne omkring børnene, så der var aldrig problemer. I dyreparken var der – foruden dyrene – også en lille sø med små både, man kunne leje og med pedaler kunne man 'cykle' rundt på søen. Alle, store som små, hyggede sig. Til frokosten sørgede jeg for øl og vand til deltagerne, og efter frokosten, var der kaffe til alle. Lidt før kl. 14 var der nogle pædagoger, der spurgte, om vi ikke snart skulle køre hjem, for de havde fri kl. 15! Jeg var rasende. Her havde de været gratis med, og pasningen af børnene havde været utrolig let, og så skulle man hjem, for at holde fri. Alle andre var ikke færdige med at nyde livet med børnene og stedet. Jeg kaldte alle sammen og sagde, at om lidt var busserne klare til hjemkørsel. De følgende år sagde jeg, at det var frivilligt for alle at komme med, men hjemkomsttidspunktet var ikke fastlagt.

December.

I december stod JULEMÆRKEHJEMMET rigtig i julens tegn.

På afdelingerne pyntede de selv op, og 1. december var der hængt stjerner op i lamperne i den lange gang, og i hallen var der store sølvkugler i lamperne. I spisestuen var der røde julestjerner (blomster) og grønne kranser i de fem store vinduer. Jeg prøvede en gang noget andet, men det faldt ikke i god jord. I loftet hængte den store grankrans med 24 stearinlys. Den første dec. tændte vi ét lys, den anden dec. to lys osv. Trods stor forsigtighed, gik der ild i grankransen to gange. Så gik jeg til min gamle nabo i Horneby, Knud fra Ringgården, og jeg fik et stort træhjul fra

hans bedste fjedervogn. På bordene stod der kalenderlys. Det var rigtig hyggeligt, når børnene skulle til morgenmaden.

Normalt skiftedes børnene til at vælge morgensang, men den 1. dec. var det Mogens der valgte, og vi sang altid: "Der er noget i luften"

I en årrække inviterede vi byen til julekomedie i salen, men det blev for meget for både børn og voksne, så det sluttede.

Anette og Birgitte spillede med i flere julekomedier på scenen i salen

Til gengæld fik vi julemærkemarchen den første søndag i dec., og det var klart, at det var obligatorisk, for børnene at deltage. Af og til slog de sig lidt i tøjret, men jeg fik efterhånden sat 'øje' i mine marchmedaljer fra de foregående år, og så havde jeg en ny medalje på hver dag i en kæde om halsen, for at friste til belønningen.

Den 11. dec. var det Luciadag. En lille flok drenge og piger gik, klædt i hvide kjoler og med lys i hænderne rundt i hele huset og sang alle de andre børn op. Turen rundt gik også gennem vaskekælderen og køkkenet. Jeg husker, at Mogens og jeg travede rundt i Helsingborg for at finde en Luciakrone med batterier, da vi var nervøse for de levende lys. Luciabørnene ventede i rengøringspersonalets kaffestue ved køkkenet til alle de andre børn og medarbejderne var kommet op i spisestuen, der kun var oplyst af stearinlys. Der stod røde æbler med lys og en grankvist på bordene. Så kom Luciabørnene ind, mens de sang luciasangen og stillede sig under det store hjul. Nogle dage senere optrådte Luciabørnene igen, for vi inviterede Gigthospitalets patienter til gløgg og æbleskiver. Børnene viste omsorgsfuldt gæsterne rundt og hjalp de dårligst gående. I den store sal viste Mogens lysbilleder og fortalte Julemærkets historie.

Den 14. dec. 1972 havde Julemærkehjemmet 10 års jubilæum, og endnu en gang blev der inviteret til gløgg og æbleskiver og hjemmebagte klejner. Der står i pressemeddelelsen, at igennem de 10 år havde der været næsten 2000 børn på tre måneders ophold. Det er ikke underligt, at vi ikke kan huske dem alle. Der var masser af gaver: appelsiner, flødeboller, gavekort og spil. Dertil skal man ikke kimse af reklameværdien for julemærkesagen.

Formanden, amtmand Vedel Vedelsborg, direktør Struve, sekretær Mads Møller var blandt gæsterne. Jeg er temmelig sikker på, at Annelise og dr. Olaf Steinicke har også har været med.

Der har været meget andet at se til, for da vi nåede søndag, sov vi over os. Anette skulle synge til gudstjenesten i kirken. Mogens skulle hente post (det kunne man dengang!), så jeg sagde: "Skynd dig nu, Mogens!" "Jamen jeg kan ikke komme ud af sengen". Han havde fået en diskusprolaps. Han skulle egentlig have været indlagt på Slagelse Sygehus, men de sagde, at de først begyndte behandlingen efter nytår, så han kunne ligeså godt blive hjemme. Der blev ikke til megen pasning af ham, for nu skulle vi andre tage os af alle Mogens's arbejdsopgaver i denne travle julemåned. Efterhånden kunne han liste ud og sidde på en havestol og få et brusebad.

Vores jul i Humlebæk måtte aflyses. Jeg ringede til Far og Faster. "Jeg henter jer til juleaften!" "Ja, det gør du vel," svarede Far. "Jamen det bliver til Skælskør!" Birgitte blev sat til at

passee anden. Anette kørte med mig og vi kørte til Horneby. Så blev der også jul det år. Mogens kunne deltage i julemiddagen i badekåbe.

Efter nytår kom Mogens til Slagelse, hvor han fik effektiv strækbehandlinger to gange om dagen. Også om søndagen fik jeg behandlinger, husker jeg, men den person, som skulle foretage strækbehandlingerne, var ikke så dygtig, som hende, jeg havde om hverdagen, så det gjorde vældig ondt. Han lå på en 6-sengs stue, hvor ingen af patienterne måtte stå ud af sengene. Til gengæld blev konerne beordret til at skænke Gammel Dansk i medicinglassene. De havde alle den 'forbudte flaske' i skabet. Mogens kom hjem til sin fødselsdag den 17. februar.

De første to år kom børnene ikke hjem til jul. Vi holdt jul med et kæmpe juletræ i salen. Mon nogen aner, hvor meget pynt, der skal til sådan et stort træ? 2. juledag kom så børnenes familier til kaffe og dans omkring juletræet; det var et stort arrangement mere end 100 mennesker. Nytårs aften var vi "på" igen. Der var ikke mange kræfter til en familiejul, men Far og Faster deltog også. Jeg kan huske, at min Far sagde: "Hvor ville jeg dog gerne have kunnet spille for alle de børn", men da var hans hænder allerede for dårlige til at spille violin.

Heldigvis blev komiteen klar over, at børn skal være sammen med deres familie i julen, så vi arrangerede en stor julefest dagen før de alle blev kørt på juleferie. Alle medarbejdere med ægtefæller og børn blev inviteret. Det blev tæt på hundrede mennesker, alt hvad spisestuen kunne rumme. Køkkenet lavede julemiddagen: Flæskesteg og Ris a la mande ~ en skål på hvert bord med een mandel i. De, der fik mandelen, stillede op på en række og mod forevisning af mandelen fik de en marcipangris. Et år havde vi et tvillingepar. Den ene fik mandelen. Da han havde fået sin marcipangris, prøvede han at smugle mandelen til sin bror. Det gik desværre ikke, jeg havde check på antallet.

Golf gav alle børneinstitutioner i Skælskør 1000,- kr. i julegave. Jeg sagde til Mogens: "Jeg synes vi skal bruge pengene til levende musik til julefesten. Jeg kan ikke råbe alle disse mennesker op, hvis jeg skal være underholder." Vi fandt to postbude fra Korsør: Ewald og Jytte. Jytte spillede keyboard og Ewald slog på trommer og blæste trompet. De kom trofast hvert år, og sagde selv, at det var deres bedste aftner de havde. Når Jytte og Ewald havde spist i køkkenet, kom de ind i spisesalen spillende:

Nissernes vagtparade. Sikkert med mig i front gik vi i en lang række ind i salen og et par gange rundt. Så begyndte festen: Ritchratsh ~ Lottes død ~ Buggi-vuggi ~ Bro-bro-brille ~ Tornerose og moderne dans. Alt det jeg selv husker fra min barndoms julefester på Hornbæk Badehotel.

*Jytte og Ewald på scenen
Se frisen på bagvæggen*

. På et tidspunkt kom Julemanden med en trækvogn fuld af gaver til alle børnene. Et par år havde vi en medarbejder klædt ud som julemand, men børnene råbte: 'Det er jo Jens, der er julemanden'. Så de kommende år fik vi en fra Højskolen til at optræde som Julemand.

Når klokken var ved at være 22, tog Ewald og Jytte fat i tamburinerne og med dem i spidsen løb vi rundt i hele huset fra kælder til kvist mens vi sang: "Nu er det jul igen". Når vi så til sidst kom rundt til afdelingerne, blev børnene "sat af" på deres afdeling.

Når jeg nævner frisen på scenebagvæggen, er der for at fortælle, at vi 1969 havde besøg af en hold 1. 2. og 3. klasses skoleelever, der kom fra Hørup Skole på Als. De havde tegnet årets julemærke og været i København for at være med ved præsentationen af deres julemærke. På hjemturen havde de lyst til at se JULEMÆRKEHJEMMET. Noget senere kom der en kæmpe rund pakke med posten. Det viste sig at være en rulle papir med en række figurer på., som børnene

Julemanden med alle gaverne på legevognen

-- vist nok fra nogle ældre klasser - havde lavet af ganske små stykker papir, så det var blevet en hel mosaik. Den var så flot, at vi ønskede at sætte den på en stor plade for at bevare den. Vi fik Dahlgrens værksted til at lave pladen og vores malermester, Palle Frederiksen, til at tapetsere den på pladen og sprøjte den med en væske, så den kunne tåle 'fedtede fingre'. Her i 2008 er den stadig i brug i december måned, og den er ligeså flot som dengang..

Her ses, hvordan frisen er bygget op af utallige små papirbrikker i forskellige farver. Et kæmpe arbejde for skolebørn

Næste dag drog alle børn og medarbejdere på juleferie og efter oprydningen, kunne vi gøre klar til at køre til Humlebæk.

Julemærkemarchen

Da Inge og jeg havde været på JULEMÆRKEHJEMMET nogle år så vi i avisen, at Posten i hele Danmark arrangerede julemærkemarcher til fordel for Julemærkehjemmene, i alt over 30 steder i landet. I Skælskør skulle marchen starte ved posthuset inde i byen. Vi havde intet hørt om dette projekt på forhånd. Vi deltog med børnene. Efterfølgende kontaktede vi dem, der havde med arrangementerne at gøre og spurgte, om det ikke var nærliggende at starte en julemærkemarch ved JULEMÆRKEHJEMMET, når der nu lå et sådant i Skælskør. "Jo, hvorfor ikke", lød svaret, og på den måde fik vi Julemærkemarchen til at starte hvert år den første søndag i december hos os. (I 2008 afholdes Julemærkemarch nr.: 32 med 61 startsteder i hele landet).

Ca. to måneder før er ruten lagt, og vi går en prøvetur med alle børnene. Jeg var gerne med på turen, for på selve dagen havde jeg ikke tid til at gå med.

Programmet for selve dagen ligger fast. Mellem 8 og 9 ankommer marinegarden og stiller op på parkeringspladsen, hvor de spiller en række jule- og marchmelodier, mens de mange mennesker, der vil gå med, kommer. De skal købe marchkort, som på ruten får et par klip, så man kan se, at de har været ude på hele turen. Klokkeren lidt i 9 bliver der over højtaleren kaldt til samling. Der uddeles nogle vandrepokaler til de hold, som på forhånd har tilmeldt flest deltagere.

Allerede det første år var der to gæve gutter mødt op, de hed begge Hans, så den ene blev kaldt Basse Hans og den anden Nisse Hans. De var udklædt som julenisser med træsko, røde kapper og nissehuer og selvfølgelig med et langt, hvidt skæg. De mødte frem og de gik med på hele turen. De havde hver en stor lærredspose i en snor over skulderen, hvori der var en masse

karameller, som de gavmildt delte ud til alle de børn, der var mødt op med deres familier. Da der var gået nogle år, holdt den ene nisse op, mens den anden: Nisse Hans, stadig deltager hvert år. Nisse Hans får som den første en medalje, som har motiv fra årets julemærke. Og så bliver den,

Jeg modtager den, som skal starte marchen

Nisse Hans står lige bag mig
dækket borde, hvor man kan sætte sig, når man har købt en kop kaffe eller en øl. Der er også mulighed for at få æbleskiver og gløgg. Og så går snakken med alle de mennesker, man kender. Det er utrolig hyggeligt.

Vores puddel, Arkibald, gik næsten altid med. Gurlis datter, Susanne, fik ham i snor, og så marcherede de ud på turen. Vi havde købt startkort til Arkibald, så når han kom tilbage, kunne han også få en medalje. Da han havde fået medaljer i nogle år, gav vi ham en striktrøje uden ærmer på, og satte hans medaljer på den. Hvad Archibald sagde til dette, ved jeg ikke, men han så sjov ud med alle sine medaljer. Han var ikke den eneste hund, der var Med, der kom mange med deres hunde ~ men uden medaljer.

Arkibald med sine medaljer

Når børnene skulle udskiftes.

Børnene var normalt ca. tre måneder hos os. Det var yderst sjældent, vi måtte udskrive et barn før tiden, men det hændte. Vi kunne også forlænge et barn, hvis der var behov for det. Jeg har nævnt de to børn fra Korsør, som blev udskrevet til Boeslunde Børnehjem. Men normen var, at vi havde dem i tre måneder. Nogle forældre kom med deres barn til os, eller de hentede dem selv, når barnet skulle hjem. Andre børn transportererede vi med bil, tog eller bus. Det var gerne mig, der ledsagede dem. Var det kun få børn, kørte jeg i min bil eller taxa til Slagelse, hvor vi tog toget til Hovedbanegården, hvor forældrene så mødte op for at tage imod deres barn. Vi var gerne i Kbh. omkring kl. 10 formiddag. Jeg havde så aftalt med andre forældre, at de kunne komme ind på Hovedbanegården ved ca. 15-tiden, hvor jeg så kunne modtage de nye børn. Jeg tog mig altid god tid til at tale med forældrene og børnene, før vi tog afsked og gik ned til toget.

Nu havde jeg nogle timer i København, som jeg kunne bruge til forskellige ting, men som oftest tog jeg til en Rotaryklub. Mange klubber i hovedstadsområdet har frokostmøde. Som rotarianer, kan man nemlig uden videre gå ind til en anden rotaryklub i hele verden og melde sig. Det var tit spændende at opleve, hvordan andre rotaryklubber arrangerer deres møder.

Havde vi mange børn, der skulle udskiftes – f. eks. ved jul eller sommerferie, lejede vi en bus. Vi lagde en rute, som kunne passe til hvor eleverne skulle sættes af. Vi kunne f. eks. køre via Holbæk eller Roskilde, men normalt gik turen direkte til København. Det var på disse ture, jeg fortalte Sidse Lodden. Da vi startede i Skælskør og lige var kommet uden for bygrænsen, sagde jeg, at jeg ville fortælle en historie. Jeg spurgte, om de havde en fornemmelse af, hvor lang den var. Det kunne de selvfølgelig ikke svare på, så jeg sagde: "Den er 100 km lang", (hvordan kan en historie måles i meter eller kilometer?). Skulle vi ikke svinkeærinde rundt om Holbæk, så passede det fint, så jeg kunne slutte, når vi kørte ind i København ved Folehaven. Inden jeg begyndte at fortælle, sagde jeg, at hvis de ikke gad høre historien, måtte de godt sige tale med sidemanden, men de måtte ikke forstyrre dem, der gerne ville høre, hvad jeg fortalte. Det var sjældent, jeg hørte nogle tale sammen, de lyttede alle sammen. Jeg skal lige sige, at på disse større ture havde jeg et par pædagoger med. De havde sikkert hørt Sidse Lodden før, men turen forløb altid i stor ro og orden, så det var også for dem en behagelig tur.

Efter juleferien eller sommerferien havde børnene en masse at fortælle, så det var sjældent, jeg fortalte historier der, men det kunne hende.

25. års jubilæet December

Efter 21 spændende og dejlige år som forstanderpar, var det ved at være slut. Men inden vi skulle holde op, havde JULEMÆRKEHJEMMET 25 års jubilæum, og det skulle fejres. Sekretæren på Julemærkekontoret, Jens Christensen, havde store planer for festen. Den skulle holdes på Kobæk Strand med en lang række indbudte gæster, og timingen skulle være perfekt. Han havde sendt et program for aftenen med tidspunkter, så det stod klart minut for minut hvornår der skulle tages ud efter første ret, hvornår den og den skulle holde tale o. s. v. Men julemærkebørnene skulle ikke med, de måtte blive på JULEMÆRKEHJEMMET. Det ville sikkert også have været både for dyrt og for besværligt at have dem med. Inge havde arrangeret en festlighed for dem og de voksne, som måtte blive og passe børnene.

Det er klart, at ikke alle kunne være med på Kobæk Strand, men det var alligevel lidt tamt for børn og pædagoger. Lidt i protest mod Jens Christensens meget firkantede program havde jeg bedt Roskilde Rytmske Sangkor, hvor Birgitte sang, om at komme og underholde. Koret kom til JULEMÆRKEHJEMMET hvor de først sang for børnene, dernæst var der i festsalen for alle arrangeret en buffet med god mad.

Da middagen på Kobæk Strand var slut, kom koret ind. De var forrygende gode og gjorde stor lykke. Dernæst kom der en sang ind, som Trine havde lavet. Det var meningen, at det skulle have været en 100 % overraskelse, men jeg blev lidt betænkelig, så en af de sidste dage før festen fortalte jeg Jens Chr. om koret, og det gik igennem.

Om formiddagen havde vi haft komitemøde. Steinicke blev bedt om at fortælle om "mine" undersøgelser af de tykke børn. "Det kan Inge bedre fortælle om", sagde Steinicke. Jeg fik 10 minutter uden at være forberedt til at fortælle om den store undersøgelse. Det var sødt!

Næste dag var der reception, dels for gæsterne fra aftenen før, dels fra byen. Ole Slagter havde lavet en fin buffet, og det var en vellykket dag. Bageren havde lavet en formidabel lagkage til børnene. Det var lidt morsomt, for børnene sagde: "Bare giv mig et større stykke!", men til sidst orkede de ikke mere, og der var stadig masser af lagkage, så vi måtte ind til naboen, Børnehjemmet, med et stort stykke.

Det var festligt, da hele holdet fra Roskilde kom ind i restauranten og stillede op langs væggen og begyndte at synge. Selvom det tog længere tid end de 4 minutter, Jens Christensen havde ønsket, var det et meget festligt indslag, som gjorde stor lykke.

Rødder.

Nej, dette kunne naturligvis aldrig falde mig ind at bruge dette ord i en tale i lighed med "Mine damer og herrer" eller "Kære gæster". Men enkelte ville måske få den sådan association.

Nej, jeg vil med ordet "Rødder" prøve at lege lidt med det i både ental: "rod" og i flertal: "rødder". Men hvad forbinder vi med disse to ord?

De fleste tænker på planternes rødder. Det er dem, der giver planterne næring, og skærer man dem bort, dør planten. Derimod kan vi ofte skære det meste af planten væk, og rødderne vil skyde nye skud, planten vil leve videre. Rødderne er altså en særdeles vigtig del af helheden.

Ordet går igen i en lang række sammenhænge. Ofte i planteriget: Gulerod, pælerod, kvikrødder o. s. v., men også i andre betydninger bruges ordet. Vi taler om 'næserod' og 'neglerod', uden at det egentlig har med ordets oprindelige betydning at gøre. Endnu mere abstrakt bliver det, når vi taler om, 'at man kan få helt ondt i hjerteroden, hvis man er ked af et eller andet. Ordet kan også sprede sig endnu længere ud. Børn taler om 'at løbe spidsrod', og man omtaler tit særlig vanskelige børn som 'nogle værre rødder'. Endelig er 'græs-rødder' jo heller ikke et ukendt begreb.

Mange her har sikkert set tv-filmen af Alex Haley: "Roots" om den amerikanske negerfamilie, som søger 'deres rødder' i Afrika. Jeg tror vi alle har et behov for at kende 'vore rødder', og ligesom planterne vil vantrives eller dø, hvis man skærer rødderne af, så vantrives vi mennesker, hvis vi ikke kender 'vore rødder'.

Et af det moderne samfunds problemer er, at mange unge mangler forbindelsen til deres fortid. Og så bliver de rastløse og usikre – ja, man taler direkte om, at de er 'rodløse'.

Traditioner – og helst de gode traditioner – er med til at give et godt rodfæste (der var ordet igen!). Uden traditioner, falmer man sig frem på må og få med stor risiko for at komme ind på en skæv løbebane. Mange af de børn, vi får henvist til Julemærkehjemmet i dag er rastløse, usikre – ja, de er faktisk "rodløse". Det er en vanskelig opgave for os at give disse børn deres rødder tilbage, men kan vi gøde jorden for dem, så de spæde rester af rødder, de stadig har, kan spire frem og give dem bedre rodfæste, så har vi hjulpet dem et godt stykke frem.

At det lykkes at give nogle – måske mange – af vore julemærkebørn mulighed for at udvikle et nyt rodnet, viser sig ved, at ikke så få vender tilbage til "Deres rødders land", som for dem bare har været et tre-fire måneders ophold på et Julemærkehjem. De skriver, ringer eller kommer på besøg – ofte med en livsledsager – for at se, hvor de engang – på et kritisk tidspunkt af deres barndom – fik den ro og den støtte, de havde brug for.

Julemærkeideen begyndte, at Einar Holbøll i 1904 såede et lille frø. Træet voksede sig hurtigt stort og levedygtigt, og rodnettet er nu stærkt forankret. Toppen har skiftet form, nogle gamle udjente grene, dem, der tog sig af de kirtelsvage børn, er kappet af, men nye grene er vokset frem, og de tager sig nu af de samspilsramte børn. Om disse grene bliver siddende, eller de skal kappes af til fordel for nye grene, vil fremtiden vise. Men rodnettet er stadig det samme. De fleste planter her direkte godt af at blive beskåret en gang imellem, men jeg vil håbe for Holbølls ide, at rodnettet må forblive intakt, det er derira kraften – ja hele livet kommer.

Lad os skåle for, at Holbølls træ vil blive ved med at leve i mange år endnu.

Inges tale ved festen:

I morgen har Julemærkehjemmet her i Skælskør 25 års jubilæum.

Mogens og jeg har altid holdt af at feste.

Ved denne lejlighed havde vi lyst til at komme med en festlig gave, men hvem skulle modtage den?

Holbøll naturligvis.

Det er derfor han er med her i dag, og han har nissehue på, for han havde nissesind, siger hans datter – Agnete.

Jeg tror, at Holbøll befinder sig et eller andet sted, hvor han kan følge os.

Jeg tror også, at de tanker Holbøll gjorde sig, da han fik ideen med julemærket, er de samme, som de ønsker jeg har for Skælskør Julemærkehjem.

Mine ønsker er:

Visioner
Traditioner
Fantasi
Humor
Varme og
Forståelse

Det er alt sammen grundelementer, som er nødvendige, hvis børn skal kunne trives.

Vores gave er symbolsk for disse elementer ~ på nuværende tidspunkt har julemærkebornene fået deres andel ~ Så jeg vil bede julemærkekomiteen og de øvrige gæster om at sætte sig godt til rette i stolene og nye Roskilde Rytmiske Sangkor, som med deres leder Jan Poulsen vil fornøje os en lille stund.

Sikken en jubilæumskage, Inge her er ved at skære ud

*Jeg slutter beretningen om tiden på Julemærkehjemmet af med et billede taget fra 1. sal i Hovedbygningen
Med Skælskør by i baggrunden*
